

# *Korståg*



# *Korståg*

socialt drama

av Christian Lanciai (2009)

*Personerna:*

Mogens  
Herbert  
Ronny  
Benny  
Bella  
Donatella  
två poliser  
Fritz, Donatellas livvakt  
Jens, dansk soldat i Afghanistan  
Nils, en annan soldat  
Klara, Mogens hustru  
Karen, deras äldre dotter  
Tom, Mogens broder  
en överste  
en adjutant  
Knud-Aage Jensen

Handlingen äger rum i Köpenhamn och i Afghanistan i nutid.

Copyright © C. Lanciai 2009

## *Korståg*

Akt I scen 1. I järnvägsstationen.

*Mogens* Vad ska jag ta mig till? Denna förbannade tågförsening förstör allt för mig. Här sitter jag mitt i natten och kan ingenting göra mitt bland alla midnattsligister och kan bara hoppas att de ska lämna mig i fred. Men någon måste ju se att jag är i nöd eller åtminstone i en olycklig belägenhet. Fan också! Jag har ju aldrig varit här förut! Hur fan ska jag då veta vart jag ska vända mig!

*Herbert (har kollat in honom på avstånd, kommer närmare)* Vad är det med dig? Behöver du hjälp?

*Mogens* Vad tror du? Jag kom för sent fram och har missat tåget!

*Herbert* Vilket tåg?

*Mogens* Nej, jag menar, jag missade tåget, och så kom jag fram för sent, och nu är det för sent, och jag vet inte vart jag ska ta vägen.

*Herbert* Var du på väg nånstans?

*Mogens* Jo. Till Afghanistan.

*Herbert* Och vad skulle du göra i Afghanistan?

*Mogens* Kriga. Jag hör till dom som skulle skickas dit för att hjälpa FN hålla ordning på landet.

Herbert Det går inte.  
Mogens Vad går inte?  
Herbert Att hålla ordning genom att kriga.  
Mogens Vad vet du om det?  
Herbert Allt. Det säger ju sig självt. Kom och träffa mina vänner. Du behöver någonstans att sova.  
Mogens Kan du fixa det? Jag kan betala.  
Herbert Du behöver inte betala. Bella! Ronny! Benny! Kom hit! Vi har fått en kompis!  
Ronny (*kommer fram med de andra*) Han ser ju alldeles normal ut.  
Mogens Och varför skulle jag inte vara normal? Bara för att ni inte är det?  
Herbert Han ska ut i kriget i Afghanistan.  
Benny Vilket slöseri!  
Bella (*ruskar på huvudet*) T-t-t-t-t-t.  
Ronny Kom, kompis. Vi har ett bättre förslag.  
Mogens Vad då?  
Herbert Du kan alltid börja med att komma och se var vi bor och hur.  
Mogens (*misstänksam*) Jag tror det är säkrare för mig att stanna här. Jag kan fortsätta i morgon bitti.  
Ronny Och sitta här och frysa på stationen? Vad är du? En självplågare?  
Bella Ni hörde ju. Han ska ut i kriget i Afghanistan.  
Benny Det går inte, kompis.  
Mogens Varför går inte det? Vad har ni med saken att göra?  
Benny Det går inte, därför att från Afghanistan kommer du inte tillbaka levande.  
Ronny Han menar att det är bättre att stanna här.  
Mogens Då blir jag tagen av polisen.  
Herbert Inte om vi kan skydda dig.  
Mogens Nog tramsat nu. Ge er av. Lämna mig i fred.  
Bella En kopp kaffe kan du väl alltid ta? För gammal vänskaps skull?  
Mogens Jag känner er ju inte.  
Ronny Vi vill ju bara hjälpa dig.  
Herbert Du kan få bo gratis hos oss så länge du vill.  
Mogens Vad är ni? Nån sorts kollektiv?  
Benny Fria filosofer och klokare än hela världen.  
Mogens Och därför går ni klädda i trasiga kläder.  
Ronny Det är senaste modet, kompis. Jeansen ska vara trasiga nu för tiden, särskilt så att de blottar knäskålar eller rumpor.  
Mogens Ni är inte kloka.  
Ronny Det är det vi är.  
Bella Kom med nu. Vi bjuder på en kopp kaffe.  
Herbert Du måste träffa Donatella.  
Mogens Vem är det?  
Herbert Den klokaste av oss. Hon kommer nog att övertala dig.  
Mogens Till vad?  
Herbert Till att glömma och skrota kriget. Det är det enda vettiga man kan göra med krig. Vägra att delta i det. Vad får du för att offra ditt liv i onödan? Ingenting! En gravsten, om ens det! Vad får dina föräldrar? Bara sorger och grämlse för resten av sina liv. Vad får dina kompisar? Vad får din flickvän? Bara tårar utan ände och ett åldrande i förväg.  
Bella Kom med oss. Vi bjuder dig på kaffe. Du behöver något varmt.  
Mogens Fan vad ni insisterar på ert jädra kaffe. Tänker ni lägga något i det? Tänker ni droga mig?

Ronny Vad skulle vi kunna vinna på det? Tror du vi är nån sorts äventyrare? Tror du vi vill plundra dig? Ser vi ut som såna? Du äger väl ingenting ändå?

Mogens Nej, precis bara vad jag har med mig, och som ni ser är det ingenting. Egentligen bara tandborste och kam utom persedlar.

Ronny Jag tänkte väl det. Just därför vill vi hjälpa dig.

Herbert Kom med nu. Du har ingenting att förlora.

Mogens Ja, det är ju inte särskilt roligt att sitta och frysa här hela natten. Har ni verkligen ett ställe där jag kunde få kinesa i natt?

Benny Javisst.

Ronny Vi har gott om plats.

Mogens Ja, jag kommer väl med då. Så får jag se hur jag kan rehabilitera mig i morgon. Risken är att jag får en reprimand för att inte ha inställt mig i tid.

Ronny Det är bara att fortsätta inställa dig.

Mogens Vad menar du?

Benny Han menar att du kan lätt ställa dig in.

Bella Att bli inställd är det bästa man kan bli.

Mogens Ni driver med mig.

Herbert Nej, vi skojar med dig.

Mogens Jag följer med på ett villkor. Se till att jag blir inställd i morgon.

Ronny Gott! *(alla instämmer)*

Mogens Bra! Då litar jag på er, men bara för i natt.

*(De går ut tillsammans, de fyra glada omkring Mogens, som om de trott sig ha värvat honom.)*

## Scen 2. Syltan.

Ronny Han är färdig.

Bella Nej, inte ännu. Han lever ännu.

Benny Han tål hur mycket som helst.

Herbert Tror ni han någonsin kommer att förlåta oss för det här?

Bella Naturligtvis. Han kommer att bli oss hjärtinnerligt tacksam för att vi räddat hans liv.

Benny Han är inte dummare än att han måste fatta att tjänstgöring i Afghanistan är rena säkra döden.

Bella Han kvicknar till.

Mogens *(groggy)* Vad har ni gjort med mig?

Bella Vi är här för att ta hand om dig.

Mogens *(sluddrig)* Ni skulle ju bara ge mig en säng att sova i, inte droga mig.

Ronny Det går över, kompis. Vi har bara räddat ditt liv.

Mogens Från vad?

Herbert Från en säker död.

Mogens Ni har gjort mig till desertör!

Benny Nej, vi har räddat ditt liv. Du är säker bland oss. Ingen kan spåra dig hit.

Mogens Var är jag?

Bella Hemma.

Mogens Vad är hemma?

Bella Här.

Mogens Det fattar jag väl att jag är här? Ni tror väl inte att jag är dum, heller?

Herbert *(utbyter blickar med de andra)* Nej, det har vi aldrig trott.

Mogens Vad fan har ni då drogat mig för? Tror ni att ni kan bestjäla mig? Tror ni jag har någonting av värde? Nitlott, gossar. Jag har ingenting och är ingenting. Jag skulle ut i kriget för att göra min lycka, och nu har ni tagit det med.

Benny Det går över, gosse. Glöm kriget. Det är ingenting för sådana som vill leva.

Mogens Ni har tagit min karriär ifrån mig! Ni har fått mig att missa tåget! Ni har kidnappat mig!

Benny Nej, kompis, vi har gett dig din karriär. Vi har satt dig på tåget. Vi har frälst dig. Du har klarat dig.

Herbert Du är trygg hos oss, kompis. Du får stanna här så länge du vill. Ingen polis kan spåra dig hit.

Mogens Var är jag då?

Ronny Gissa tre gånger.

Mogens Christiania?

Benny Hur kunde du gissa det?

Mogens Då är mitt liv förstört. Jag är komprometterad. Ni har tagit ifrån mig mina möjligheter. Ni tog väl mitt pass ifrån mig också, när ni ändå höll på och plundrade mig? Ni har tagit mitt liv ifrån mig!

Ronny Nej, vi har gett dig ditt liv.

Herbert Tro oss, kompis. Vi vill dig bara väl. Vi vet vad som är bäst för dig. Vi har räddat andra stollar förut från att bli skickade ut i kriget. De dödar ju danskar där borta i Afghanistan. Det tillåter vi inte. Någon måste säga stopp. Vi har sagt stopp och räddat ditt liv.

Bella Stanna här hos oss, kompis. Vi har allt vad du behöver och särskilt frihet. Du kommer att trivas här och ju mer ju längre du stannar.

Mogens Jag kan inte visa mig för myndigheterna i detta tillstånd.

Benny Nej, det kan du inte.

Ronny Därför är det bäst att du stannar här.

Mogens Vad har ni gett mig?

Ronny Bara litet LSD. Vi ville ge dig en bättre tripp än någon tågresä. Hoppas du kunde njuta av den.

Mogens Jag slocknade direkt. Jag måste ha varit bra trött.

Bella Vad heter du för resten?

Mogens Mogens. Vad heter ni?

Herbert Herbert.

Ronny Kalla mig Ronny.

Bella Jag kallas Bella.

Benny Och jag är Benny.

Mogens Ja, vi lär väl vara tvungna att umgås ett tag tills jag får rätsida på den här situationen. Trevligt att träffa er, fastän ni har förstört mitt liv. *(skakar hand med dem i tur och ordning)*

Herbert Det går över, Mogens. Du vänjer dig.

Mogens Men då borde jag väl i rimlighetens namn få veta något om er. Ni måste ju ha gjort något för att ha hamnat här på avigsidan av livet.

Ronny Vad menar du med avigsidan? Ser du då inte att detta är rätsidan?

Mogens Om det är rätsidan så måste ni förklara för mig varför det är rätsidan.

Benny Det kommer du att fatta så småningom.

Mogens Ser ni då inte själva vilka flummare till luffare ni är? Struntar ni i era slitna kläder – inte en av er har ju hela kläder på sig. Skiter ni fullkomligt i hur ni ser ut? Vet ni inte hur ovärdade ni är? När har ni tvättat er senast? Har ni loppor? Vet ni om det?

Bella Han har rätt, gossar. Han har rätt att få veta något om oss.

Herbert Vi måste be att få ta dig ur dina villfarelser, Mogens. Vi är inte som vi ser ut. Skenet bedrar. Vi är fattiga men desto rikare. Vi har alla fyra tagit avstånd från samhället, för att det korrumperar och är degenererat. Det måste du hålla med om. Så blind kan du inte vara att du inte har sett *det*.

Mogens Jag ska gärna lyssna på er. Vem av er vill börja berätta sin historia?

*Ronny* Då kan ju jag börja. Jag är bara en hederlig arbetare av underklass men trivdes inte med samhällets värderingar – att bara det materiella gällde, att pengar var allt, att det inte fanns något människovärde om det inte fanns pengar, att man skulle slavarbeta för samhället och tacksamt betala sina skatter, som var mer än häften av vad man någonsin skulle förtjäna, så att ett arbete för samhället i själva verket var livstids slavarbete, och för vad? För pengar? För hus och egendom? För en familj i en tid där alla fruar bedrog sina män och där alla barn växte upp till ligister? Jag fann mig på kant med samhället då jag fann dess värderingar mänskligt värdelösa. TV och Coca-Cola, chips och öl, sprit varje fredag och en fylla över helgen, och resten slavarbete – vad var det för liv? Jag hoppade av och fann likasinnade i Christiania, som ville skapa sina egna liv i frihet med lägre anspråk men med sundare liv närmare naturen. Något fel i det, herr legosoldat, som låtit dig tränas till människoslaktare? Finner du det ett bättre liv än vårt? I så fall skulle vi ha låtit dig sprängas i bitar av en självmordsbombare i Afghanistan långt bortom all ära och redlighet. Ett sådant liv skulle du ha förtjänat, om du försvarar ett liv i Natos tjänst.

*Benny* Din tur, Bella.

*Bella* Jag är bara en vanlig flicka, förförd alltför tidigt som de flesta andra, vem blir inte det i vårt samhälle, om man bara är tillräckligt söt? Råkade ut för en hallick, och så fastnade jag i drogräsket, men jag har aldrig klagat. Här kunde jag leva billigare, och här kunde jag själv bestämma över mitt liv – det behövdes inga hallickar, utan jag kunde vara min egen, och jag tar bara killar som känns rätt. Dom andra får ta vilka aidsfnask dom vill.

*Mogens* Och det lever du på?

*Bella* Jag har lite biinkomster också, men jag försörjer mig helt själv. Jag behöver ingens beskydd, men jag trivs med mina partners här.

*Mogens* Ligger du med dem alla?

*Bella* Jag ligger med vem av dem jag vill och bara när jag vill.

*Ronny* Din tur, Benny.

*Benny* Jag är väl den ordentligaste av oss, eller brukar kallas så. Jag var utbildad orkestermusiker, men min symfoniorkester friställdes, och alla dess musiker skingrades. Jag kunde inte få nytt jobb i någon annan orkester, så jag blev gatumusikant. Jag spelar klarinett, och det gör jag ganska bra, och genom att jag bor här behöver jag inte så stora inkomster. Jag lever fritt och billigt och betalar ingen skatt på det lilla jag förtjänar och har ändå över och mer än vad jag klarar mig på. Jag är nöjd med att vara friställd musiker och faktiskt lyckligare som sådan än när man arbetade hårt i orkestern och yrkesskadorna såg ut att bli ofrånkomliga.

*Mogens* Du ser ändå ut som den mesta luffaren av er alla med ditt långa hår och dina trasiga jeans.

*Benny* Publiken tycker jag är pittoresk. Det samlas alltid en liten skara omkring mig när jag spelar på Ströget. Se det litet också som min arbetskostym.

*Mogens* Och du då, Herbert?

*Ronny* Herbert är filosof, avhoppad student och lärare, som kom på kant med etablissemangen för sin pacifistiska vapenvägrans skull.

*Benny* Låt honom tala för sig själv.

*Herbert* Jag är revolutionär. Jag är mot hela samhället och vill förändra det. Jag fick nog som lärare på universitetet av centralstyrningen och undfallenheten mot de korrumpade politikerna, som alltid i faktiskt alla länder vill rikta undervisningssystemet, vilket de aldrig kommer att kunna göra annat än med sådana som låter sig mutas. Jag kunde inte böja mig för de politiska lojalitetskraven, medan de studierektorer som stod över mig böjde sig och sålde sina själar för sin fåfänga ställning. Jag kunde inte kompromissa med min samvetsfrihet och var vapenvägrare dessutom, vilket gjorde mig omöjlig. Ingen begärde av mig att jag skulle hoppa av, men jag fann det bäst att göra så frivilligt. Det var hederligast. Jag

vill bara göra vad som är rätt, och jag kan inte kompromissa bort den strävan. När systemet krävde att jag gjorde det hade jag inget val än att avstå från systemet.

*Mogens* Och därför sitter du här nu som en annan urspårad hippie utan framtid, utan medel, utan trygghet, utan anständighet och utan familj, när du kunde ha blivit professor.

*Herbert* Återigen, Mogens, låter du dig bedras av skenet. Genom vår frihet här har vi faktiskt både anständighet och framtid, ty vi vet att vår levnadskonst kommer att löna sig bättre med tiden än hela världens katastrofala konsumtionspolitik, som genom den därav resulterande miljökrisen kommer att segla rätt in i universellt skeppsbrott för hela civilisationen. Vi kommer att vara oskyldiga till det skeppsbrottet och överleva när alla andra drunknar. Och vi har en familj genom varandra, med bättre sammanhållning och moral än någon borgerlig familj fördärvad av vällevnad och bortskämdhet. Vår trygghet ligger i vissheten om att vi har rätt i enlighet med vårt samvete och sundheten i vårt liv nära naturen. Ingen av oss är medellös då vi alla har fantasi, vilket är vad som saknas i det morbida samhällets dödliga brist på kreativitet. Dessutom hade jag en bror som dog i Afghanistan.

*Mogens* Vad hände?

*Herbert* Han var en perfekt samhällstjänare, fullständigt hederlig, en heroisk idealist som ville göra en insats för civilisationen, demokratin och freden, och han skickades hem i en likkista. Det var då jag hoppade av.

*Mogens* Så du beslöt att hämnas på hela samhället för din brors död.

*Herbert* Inte hämnas. Gottgöra. Ett samhälle som skickade bort en sådan bror att dö förtjänade inte mitt samarbete. Jag kunde bara göra gott genom att arbeta för annat än samhället.

*Mogens* För vad då?

*Herbert* Alla alternativ, freden, framför allt. Den enda kloka krigspolitik som någonsin funnits och någonsin kommer att finnas är total pacifism. Allt annat är vanvett. Betänk att världens största affärsrörelse är vapenhandel. Det skulle räcka med att den stävjades, så skulle hela världsekonomin komma på fötter. Det är bara krig som konsumerar vapen, och alla vapen som krig konsumerar slutar snabbt som skrot. Där har du en barometer på konsumtionssamhället. Vapen kan knappast återvinnas. Allt som inte kan återvinnas innebär miljöförstöring och dålig ekonomi. Allt som kan återvinnas kan konsumeras med gott samvete och innebär god ekonomi. Kort sagt, allt som motverkar krig är gott, och allt som hjälper krig är skadligt för alla.

*Mogens* Naturligtvis, men man behöver inte bli en samhällsfiende för det.

*Herbert* Vem har talat om samhällsfiender? Vi hjälper samhället med att verka för alternativen till dess avarter.

*Ronny* Berätta hur din bror dog.

*Herbert* Han dog som ambulansförare när hans ambulans körde på en mina. Hela ambulansen blev skrot, och ingen ombord kunde identifieras. Det var bara spridda oidentifierbara osammanhängande blodiga kroppsdelar och köttslamsor. Man kunde inte särskilja på likdelarna. Patienter, sårade, läkare, en sköterska, eskorterande officer och förare, alla blev blandade slamsor. Inget lik kunde identifieras.

*Mogens* Är det då säkert att han omkom?

*Bella* Dum fråga.

*Herbert* Nej, faktiskt inte. Den är inte så dum som den verkar. Just för att ingen kunde identifieras har man inte bevis för att han dog. Hans fru har hållit fast vid det teoretiska hoppet sedan dess. Hon vägrar erkänna honom som död, fastän hon var på hans begravning. "Jag känner att han inte är död!" envisas hon ännu idag med att alltid framhålla.

Mogens Kan han ha klarat sig?  
Herbert Knappast. Visserligen skedde olyckan långt uppe i bergen, och det var först efter en tid som den uppdagades och resterna kunde bärgas, men ingen kan ha överlevt en sådan explosion, lika litet som någon har chans att överleva en nerskjuten helikopter. Men hon håller envist fast vid det faktum att hans lik aldrig identifierats som det svagaste av alla hopp att han kan ha undkommit.  
Mogens Hur små är chanserna?  
Herbert En på tusen. Om någon överlevde måste den personen ha tagits om hand av talibanerna, som knappast låtit någon överleva länge som redan var skadad. De låter ingen leva som de inte kan ha användning av.  
Mogens Kan de ha haft användning för honom?  
Herbert Ingenjör, chaufför och tekniskt kunnig soldat. Ja, det kan de ha haft.  
Mogens Jag förstår komplexiteten i dilemmat.  
Bella Du måste träffa Donatella. Hon kan utbilda dig.  
Mogens Vem är Donatella?  
Herbert Den klokaste av oss, nästan som en översteprästinna, som vi alla hämtar råd och vägledning hos.  
Mogens Också en hippie?  
Herbert Mycket mer än så.  
Benny Hon är vackrast av alla men har ingen man.  
Ronny Alla älskar henne, men ingen kan få henne.  
Bella Hon är vår syster och moder.  
Mogens Då ser jag fram emot att få träffa henne.  
Ronny Känn dig som hemma så länge. Du kan inte få eget rum, men du kan få en egen säng.  
Bella Ingen av oss snarkar. Hoppas du inte gör det heller.  
Mogens Ingen risk.  
Herbert Du känns redan som en av oss. Några dagar, och du är installerad.  
Mogens Om jag stannar så länge.  
Ronny Du vet inte vad som väntar dig.

### Scen 3.

*Gänget kommer in med Mogens inför Donatella, en klassisk prakthippie i exotiska kläder (lång kjol) och mycket långt hår.*

Donatella Så detta är vår berömde nykomling. Men vad har ni gjort med honom?  
Ronny Han är bara lite omtöcknad. Han är ännu inte riktigt van vid våra dieter här.  
Donatella Har han knarkat själv, eller har ni drogat ner honom?  
Ronny Han bara gör sitt bästa för att göra sig hemmastadd här.  
Donatella Mogens, det är visst ditt namn, vad? Hur står det till?  
Mogens (trött) Något trött. Jag hade tänkt ge mig iväg härifrån genast, men det har visst blivit uppskjutet från dag till dag. Och du måste vara Donatella. Jag hörde mycket talas om dig, så jag ville gärna träffa dig innan jag gav mig vidare.  
Donatella Vad har ni gjort med honom? Svara mig ärligt! Är han själv eller ni ansvariga för hans tillstånd?  
Ronny Vi har bara introducerat honom för vissa hälsosamma medel mot trötthet och huvudvärk.  
Benny Han ville det faktiskt själv.  
Donatella Det tror jag det. Och ni passade på att ge honom vad han tålde, så mycket som möjligt och allt på en gång. Fy skäms på er. Vi har nog med narkomaner här. Det här var en frisk själ som ni råkade få hand om, och ni gjorde ert bästa för att förföra honom.  
Herbert Förlåt oss, Donatella, men vi har bara festat.

*Donatella* Ja, jag vet vad ert festande innebär. Non-stop dygn i sträck på amfetamin eller värre saker. Är han redan beroende?

*Mogens* Jag vet vad jag tål. Jag är soldat. I Afghanistan skulle jag ha fått allt ändå. Jag fick det här i stället i förväg.

*Donatella* Och nu kommer du aldrig till Afghanistan, och det ska du vara glad för. Dina vänner här har räddat ditt liv. I Afghanistan bara dör man. De oskyldigaste förolyckas först genom minor eller självmordsbombare, om de inte kidnappas och torteras ihjäl eller halshuggs direkt. Du lever, Mogens. Därför är du här.

*Mogens* Och om polisen kommer och hämtar mig?

*Donatella* Vi ska skydda dig. De kan aldrig hitta dig här, om du lever diskret. Du har aldrig varit här. Det kan vi alla vittna om.

*Mogens* Tänker ni ljuga för dem om de kommer? Tror ni inte de kommer att genomskåda era lögnar? Jag kommer att bli efterlyst över hela Danmark, om jag inte redan är det.

*Donatella* Det är du säkert. Tror du inte vi har våra rutiner och erfarenheter? Vi har haft desertörer här sedan 60-talet från Vietnamkriget, amerikanska krigsvrak som flytt och fått sina liv förstörda och vägrat återvända både till Vietnam och Amerika.

*Mogens* Är de kvar än?

*Donatella* Nej, de begav sig vanligen till Sverige, som inte är ett Nato-land. Därmed var vi fria från ansvar över dem, och sedan vet vi ingenting mera om dem.

*Mogens* Tänker ni skicka mig dit också?

*Donatella* Bara om vi måste. Bara om polisen kommer på att du är här hos oss. Men vi ska se till att de aldrig gör det.

*Mogens* Får ni ofta påhälsningar?

*Donatella* Alltid då och då. Det försvinner mycket folk i Danmark och mest här i Köpenhamn, och vanligen försvinner de in hit, men här är de då försvunna. När poliserna kommer nu för tiden är de vanligen civilklädda. Bara då kan de göra någon effektiv undersökning.

*Mogens* Spioner? Angivare?

*Donatella* Vi känner dem. Ingen här är angivare eller spion. En polis kan aldrig dölja sig för oss i civil kostym.

*Mogens* Ni lever fritt men laglöst. Vad gör ni mer än knarkar?

*Donatella* Du är lika fördomsfull mot oss som alla andra. Du känner oss inte ännu. Jag är så respekterad här av praktiskt taget alla därför att jag allvarligt försöker få christianiterna att knarka mindre. Jag har nästan lyckats få allt heroin ut härifrån. Hasch ska man inte bruka mer än som ört eller medicin i inte större doseringar än till exempel någon daglig hutt whisky om dagen. Det är en medicinalväxt och bör brukas som sådan och inte missbrukas.

*Mogens* Du menar inte att hasch är den enda drog ni handlar med?

*Donatella* Naturligtvis förekommer det annat, men allt missbruk beivras. Jag är emot det, och många här hör sammar mig. Vi vill leva fritt här utan problem och inte trakasseras av polisiära myndigheter i onödan. Vi försöker finna jämvikten och den gyllene medelvägen i alla lägen. Det är den säkraste vägen till harmoni och lycka.

*Mogens* Du talar som en buddhist.

*Donatella* Ja, kristen är jag då inte.

*Herbert* Donatella har bott här sedan Christiania utropade sig till fristad. Alla kriser som Christiania har gått igenom har hon hjälpt oss överleva. Vi vill inte vara mera annorlunda än normala människor än att vi vill leva ett friare liv utanför det samhälle vi inte accepterar.

*Donatella* Ja.

*Mogens* Och har du en man, Donatella?

*Donatella* Nej, jag har ingen man.

*Mogens* Varför inte det? Du är vacker, och du lär vara allmänt älskad av många.

Donatella Det passar mig inte att ha en man.  
 Mogens Varför inte det?  
 Donatella Du går då på personliga frågor direkt. Stöter du på mig?  
 Mogens Ja, ty du är vacker.  
 Donatella Du har ingen chans, Mogens. Jag avvisar alla män. Du är inget undantag.  
 Mogens Jag hade tänkt lämna det här stället genast, men så hörde jag talas om dig och ville se vad du var för en först. Nu har jag sett vem du är och vill stanna men bara för din skull.  
 Donatella (*småler*) Du har väl inte blivit kär i mig?  
 Mogens Jo.  
 Donatella Jag beklagar dig. Du är inte ensam.  
 Herbert Jag tror det är dags vi går nu, Mogens. Du har fått träffa Donatella. Det räcker för idag.  
 Donatella Kom gärna igen en annan dag.  
 Bella Varför Donatella? Varför inte mig?  
 Mogens Du heter visserligen Bella, men Donatella är vackrare och närmare mig i ålder.  
 Benny Donatella är den ouppnåeligaste av alla.  
 Mogens Det är kanske just därför jag har fallit för henne.  
 Donatella Gå hem nu, Mogens, och sov ruset av dig, vila upp dig från dina droger och ta inga nya, så får vi se dig igen när du är opåverkad.  
 Mogens Jag tror inte att någon kan vara opåverkad av dig.  
 Donatella Jag menar av droger.  
 Mogens Och jag menar av dig.  
 Donatella Gå hem nu.  
 Mogens Jag kommer tillbaka.  
 Benny Ursäkta hans stökighet, Donatella. Han har fått för mycket.  
 Donatella Ja, och det är ert fel. Ta hand om honom bättre. Se till att han blir drogfri, om ni kan.  
 Herbert Vi ska göra vårt bästa. Kom nu, Mogens. Vi ska hem och sova.  
 Mogens Jag blir aldrig mera nykter.  
 Herbert Jo, om du vill.  
 Mogens Jag vill inte, för jag har träffat Donatella.  
 Benny Jag förstår dig. Jag har också velat ha henne.  
 Herbert Nu går vi hem. (*De lyckas få ut Mogens, som de nästan släpar ut mellan sig med hans armar omkring deras axlar.*)  
 Bella Tycker du om honom, Donatella?  
 Donatella Det är sällan vi får en så hög militär hit. Han var väl vid FN?  
 Bella Ja.  
 Donatella Det kan ge oss bekymmer. De kommer säkert hit och frågar om honom. Men vi ska vara beredda.  
 Bella Han får väl stanna här?  
 Donatella Inte längre än han själv vill, men så länge han vill det ska vi ge honom maximalt beskydd.  
 Bella Jag tror han stannar.  
 Donatella Jag tror det också.  
 (*Bella går ut efter de andra.*)  
 Bara han inte stöter på mig igen.  
 polis 1 (*civillklädd*) Får vi komma in? (*kommer in*)  
 Donatella Vad vill ni?  
 polis 2 (*kommer in också*) Bara ställa några frågor.  
 Donatella Vad handlar det om?

*polis 1* Donatella, vi vet att vi kan lita på er. Ni är vår bästa kontakt här i Christiania, för ni vill samarbeta med oss. Det har ni alltid velat, och vi har samarbetat väl under årens gång, och ni har hjälpt oss med mycket. Jag hoppas ni vill samarbeta nu också.

*Donatella (oberört)* Vad handlar det om?

*polis 2* En av våra FN-soldater har försvunnit. Vi vet att han kommit hit till Köpenhamn, men han dök aldrig upp vid förläggningen, där han skulle gå igenom några formaliteter före transiten till Afghanistan. Försvinner man i Köpenhamn så försvinner man vanligen i Christiania. Därför är vi här. Vet ni något?

*Donatella* Vad heter han?

*polis 1* Mogens Bandrup, 32 år gammal, ser yngre ut, blond och välväxt, familj med två barn.

*Donatella* Då vet jag ingenting.

*polis 2* Är det säkert?

*Donatella* Fullständigt säkert. En familjefar med två barn skulle aldrig ta risken att komma till Christiania. Vad skulle han göra här? Ni fiskar efter en fasan i grumligt vatten.

*polis 1 (till 2)* Sade jag inte att vi var inne på fel spår?

*polis 2 (tillbaka)* Men vart skulle vi vända oss? Vi måste ju pröva alla möjligheter.

*polis 1* Ursäkta oss, Donatella, för att vi besvärade dig med denna sak. Vi har helt enkelt inget spår, och därför kom vi hit som till den sista instansen och möjligheten. Men om ni hör något kan ni väl meddela oss?

*Donatella* Gärna det. Men varför skickas danskar över huvud taget till Afghanistan? Vad har de där att göra? Vad har Danmark med islam och fundamentalister att göra? Flera av oss har ju blivit dödade där för ingenting. Är det vettigt? Är det någon mening med det? Det finns inget land i Europa som islamister världen över är så arga på som Danmark, bara för att vi mot vår vilja råkat reta dem genom att vi engagerat oss i onödan för ingenting. Är det inte bäst att alla danskar hämtas ut därifrån i stället för att skickas dit? Vill ni att fler danskar skall dö där eller komma hem som krigsvrak?

*polis 2* Ni har alldeles rätt, Donatella. Vi kunde inte vara mera överens.

*polis 1* Tack för ert samarbete. Ni gör en värdefull insats genom att motverka droghanteringen i Christiania.

*Donatella* Som alltid. Vi har alla intresse av att disciplinera den.

*polis 2* På återseende. Vi fortsätter diskussionen nästa gång. (*Poliserna avlägsnar sig.*)

*Donatella (efter att de säkert kommit utom hörhåll, ropar)* Fritz!

*Fritz (dyker in)* Ja, Donatella? Vad ville poliserna?

*Donatella* Vi måste skydda nykomlingen. De är ute efter honom. Jag måste få tala med honom. Är poliserna säkert borta?

*Fritz* De tycks ha förstått att de ingenting hade att hämta här denna gång.

*Donatella* Hämta då hit Mogens. Vi måste hitta på ett nytt namn åt honom.

*Fritz* Jag ska meddela honom det. (*avlägsnar sig*)

*Donatella* Han är på mitt ansvar nu, och jag måste skydda honom, men han kan inte stanna här.

*Fritz (kommer in med Mogens)* Här är han.

*Donatella* Mogens, polisen har frågat efter dig. Så länge du stannar här måste du hålla dig gömd. Ta inga risker. Lämna inte Christiania.

*Mogens (indikerar Fritz)* Vem är det här? Din kille?

*Donatella* Nej, min ständiga livvakt. Tyvärr behöver jag en sådan här. Det är bra, Fritz. Jag måste tala ensam med Mogens. (*Fritz nickar och går.*)

*Mogens* Vad sade poliserna?

*Donatella* Du måste byta namn till att börja med. Ingen får kalla dig Mogens mer här i Christiania. Hitta på ett annat.

Mogens Jag har alltid önskat heta William.

Donatella Det duger. William, jag kan inte ansvara för din säkerhet här. Hur vore det om du skulle anmäla dig? Din transport har inte avgått ännu. De kommer att intensifiera efterlysningen av dig hela tiden tills ditt plan har gått.

Mogens Så Fritz är inte din älskare?

Donatella Har aldrig varit det. Prata inte strunt nu. Kan du tänka dig att ta ansvar för din situation och fara till Afghanistan i alla fall?

Mogens Vill ni bli av med mig?

Donatella Kom inte med motfrågor.

Mogens Har jag något hopp om att kunna vinna dig?

Donatella Polisen sade att du har hustru och två barn.

Mogens (*suckar, ser bort*) Det var därför jag gick med på att fara till Afghanistan. Det skulle ge mig distans till min familj och tid att tänka över min situation. Min fru vill skiljas.

Donatella Är det sant?

Mogens Jag är för hård. Militärlivet har gjort mig omänsklig, säger hon. Hon och döttrarna är rädda för mig. Jag tänkte, att om jag är borta på tjänstgöring i några månader, så kanske de vill ha mig tillbaka igen sedan.

Donatella Älskar du dem?

Mogens Naturligtvis. Men jag är rädd för att skada dem. Jag blir oregerlig ibland med mina aggressioner. Min hårdhet är obotlig. Åtminstone verkar det så.

Donatella Vill du stanna här eller fara till Afghanistan?

Mogens Du har mycket att lära mig. Om jag får välja, så väljer jag därför att stanna här.

Donatella Du får stanna här, och vi skall skydda dig, men du måste hjälpa till.

Mogens Jag hjälper till med vad som helst. Jag kan arbeta som en häst.

Donatella Jag menar inte det. Du måste byta identitet. Du måste bli en annan människa. Du får inte se ut som Mogens. Ingen får känna igen dig som Mogens. Byt stil helt och hållet och bli en annan människa. Så kanske du till och med kan mjukna.

Mogens Vad rekommenderar du?

Donatella Det brukar alltid vara hälsosamt att bli sin egen motsats. Sluta raka dig och klipp dig. Låt hår och skägg växa. Färga håret.

Mogens Vilken färg?

Donatella Det får du bestämma. Ta en naturfärg, så det ser naturligt ut. Din propa klädsel passar illa här. Ta på dig trasiga jeans och vanliga tröjor med vulgära texter. Då blir du oigenkännlig, William.

Mogens Tack, Donatella. Jag ska göra allt för att vara dig till behag.

Donatella Gå nu, och sätt i gång. Jag vill aldrig mera se dig som Mogens.

Mogens Nästa gång du ser mig ska du inte kunna känna igen mig. (*går smått road*)

Donatella (*när han är borta, smått road*) I bästa fall kan han hjälpa mig med ordningen i Christiania. Jag har alltid behövt en kollega. (*ler*) Fritz!

Fritz (*inkommer igen*) Ja?

Donatella Vad tycker du om honom?

Fritz Han verkar juste.

Donatella Ja, det verkar han. Jag tror han kan hjälpa oss att hålla ordning här.

Fritz I så fall kan han till och med bli nyttig. (*går*)

Donatella Bara han skulle lägga av med att stöta på mig.

Ronny (*kommer in*) Hur går det? Stannar han eller sticker han?

Donatella Det får du fråga honom.

Ronny Vad har du sagt till honom?

Donatella Att om han stannar får han följa våra regler.

Ronny Som är?

Donatella Att han blir en av oss, glömmet sig själv och blir en annan.

Ronny Det är rimligt. Eller vad säger du, Benny?

Benny Vad ville poliserna?

Donatella De är efter honom, men vi kan inte utlämna honom, inte om han inte vill det själv.

Benny Och du har fångat honom, så att han stannar här.

Donatella Ja, han vill stanna här, men det beror inte på att jag fångat honom. Han har fru och två barn. Det var därför han ville till Afghanistan. Nu är han här i stället.

Ronny Han är kär i dig. Det vet jag.

Donatella Må så vara. Men det spelar ingen roll.

Ronny Tror du han kommer att kunna smälta in här?

Donatella Det får vi se.

Benny Antingen gör han det, eller så sticker han. Så han gick med på att skickas ut i kriget i Afghanistan bara för att bli av med fru och barn? Inget ansvar eller pliktkänsla? Ingen medborgerlig präktighet? Ingen macho-prestationsambition?

Donatella I så fall döljer han det väl.

Herbert Bara vi inte får problem med polisen för hans skull.

Donatella Det är precis det vi till varje pris måste undvika. Han måste byta identitet totalt. Han har redan bytt namn till William.

Herbert Han har börjat bra.

Mogens (kommer plötsligt in tillbaka, allvarlig) Får jag tala ensam med Donatella?

Donatella Har du ångrat dig redan? Vad blev det av alla dina goda föresatser? Är du redan trött på oss och vill lämna? Trivs du inte med drogerna?

Herbert Kom, vänner. Han vill tala ensam med Donatella.

Benny Vi går. (Gänget går.)

Donatella (lugnt) Vad är det, William?

Mogens Jag vill ha dig. Jag vill leva här bara för dig. Om du inte vill ha mig måste du tala om varför.

Donatella Jag har ingen man, William. Jag har aldrig haft någon här. Det är därför jag är här. Jag hade ett så kallat normalt liv en gång. Jag ville bli en god mor, men jag fick en dålig man och ett missfall. Efter det ville jag aldrig mer satsa på den möjligheten. Jag övergav mitt "normala" fullständigt och startade ett alternativt liv här. Det har fungerat hittills. Jag tänker inte låta någon sabotera det.

Mogens Vad var din misslyckade man för en olycka, och varför inlät du dig med honom om han en gång var misslyckad?

Donatella Man vet aldrig sådant i förväg, William. Så mycket måste du väl ändå känna människan. Ingen är förutsägbar, allra minst någon man älskar. Vi älskade varandra passionerat, han gjorde mig havande, vi planerade ett perfekt borgerligt liv, han gav sig på mig en gång för mycket fast jag inte ville det, kalla det våldtäkt om du vill, men från hans sida var det bara överdriven passionerad kärlek. Jag fick missfall. Barnet tålde inte den påfrestningen. Då stack han. Jag vet ingenting om honom idag och vill inte veta något om honom. Han är ute ur mitt liv för gott, det vet han, och det har han accepterat. Han håller sig utanför. Det är jag tacksam för. Jag har aldrig låtit någon karl störa mina känslor efter det.

Mogens Men många måste ha älskat dig. Många måste ha velat ha dig.

Donatella Jag vet inte hur många. Jag har aldrig räknat dem. De dyker upp, de gör bort sig, och de försvinner, och jag glömmer dem. Jag gör vad jag kan för dem, som för dig, men inte mer. Antingen respekterar de mitt avslag, eller så gör de det inte och försvinner.

Mogens Gjorde då kärleken så ont?

Donatella Det var inte bara det, William. Jag har fått ett ansvar här. I början bara bedövade jag mig och rökte mig besinningslös varje natt och njöt av att få kunna glömma smärtorna, det var den terapi jag behövde då, men småningom insåg jag att här fanns en del att göra. Jag blev kurator och kunde hjälpa väldigt många. Jag

kunde få polisen att hålla sig borta härifrån. Jag kunde få kriminaliteten och våldet att lägga sig och försvinna. Jag fick känna att jag levde på ett annat sätt, genom ansvar och genom att jag behövdes. För att kunna fungera som ansvarstagare måste jag ha ryggen och händerna fria, och jag måste ha kontroll över mina sinnen. Kärleken berövar en den kontrollen. Man skenar iväg med den och flyter bort mot man vet inte vad. Kärleken är en utförsåkning mot en okänd destination. I bästa fall kommer den ner på jorden igen genom mjuklandning, i sämre fall blir det krissituationer med fallskärmshopp och nödlandning, i värsta fall kraschar man med få chanser att komma helskinnad ur haveriet. Jag föredrar att ha full kontroll från kontrolltornet, och det ansvaret kan jag inte släppa. Så länge jag inte släpper det kan många krascher undvikas här. Släpper jag det börjar allting skena igen med drogfloden och kriminaliteten lössläppta igen. Polisen har förtroende för mig och låter oss vara så länge de kan lita på mig. Försök ingenting med mig, William. De villkor jag givit dig gäller. Du måste acceptera dem eller sticka härifrån vart du vill, till Afghanistan eller din familj. Mig kan du aldrig få något grepp om.

*Mogens* Du visar mig vägen. Du talar om ansvar, medan allt vad jag gjort har varit att försöka fly från mitt ansvar. Jag hade en bror som aldrig dög något till, och därför måste jag bli desto präktigare. Därför gjorde jag karriär och tog ansvar och utmärkte mig inom armén och kunde genomföra omöjliga förtroendeuppdrag, som ledde mig in till FN, varför jag till och med fick äran att få delta i operationer i Afghanistan, medan bara min äldsta dotter alltid genomskådade mig. Hon kunde aldrig förlåta mig att jag blev militär. "Soldater bara dödar," skrek hon åt mig, "jag vill aldrig se dig mer om du åker ut i kriget." Men nu inser jag att det ändå är just det jag måste göra. Jag lämnar er i fred, Donatella. När jag upplevde dig tänkte jag, att här har jag äntligen något jag skulle vilja leva för, med din skönhet, din frihet och din kloka idealism, men om du avvisar mig med ditt ansvar som anledning är det min vägledning. Jag måste ta på mig mitt ansvar. Jag har accepterat uppdraget i Afghanistan. Jag kan inte svika det. Så får vi se hur världen ser ut sedan när jag kommer tillbaka. Jag kanske aldrig kommer tillbaka hit mer. Men jag är glad att ni kidnappade mig hit och att jag fick träffa dig.

*Donatella* Så du tänker överlämna dig till polisen?

*Mogens* Var inte orolig. Jag skall inte nämna er med ett ord. Jag skall säga som det var, att tåget blev försenat, jag kom bort i Köpenhamn, jag hamnade på ett olämpligt övernattningsställe, jag behöver inte säga vilket, och så vidare. Alla vet vilka fällor som finns i Köpenhamn. Ni kan vara alldeles lugna.

*Donatella (räcker honom handen)* Då önskar jag dig lycka till och välkommen tillbaka.

*Mogens* Tack, Donatella. Det är lika bra jag går genast. *(bryter omedelbart upp)*

*Donatella (sedan han gått)* Jag hoppas han aldrig kommer tillbaka.

*Fritz (kommer in)* Så han gick igen?

*Donatella* Ja, han gick igen.

*Fritz* Tror du han kommer tillbaka?

*Donatella* Jag är rädd för att han kommer att göra det, men det kommer att dröja.

*Fritz* Afghanistan?

*Donatella* Om han kommer levande därifrån.

## Akt II scen 1. Afghanistan.

Inne i ett tält i fält.

*Mogens* Vad gör vi här egentligen, Jens? Vad tusan har Danmark i Afghanistan att göra?

*Jens* Det vet du. Vi är här för att dra vårt strå till stacken som medlem av FN i FN:s behjärtansvärda ansträngningar att bistå USA med att upprätthålla freden och demokratin i Afghanistan.

*Mogens* Har då Afghanistan någonsin haft fred eller demokrati? Vad består dess män av utom krigare, som aldrig annat än krigat? Vet de ens vad fred är? Och vad rätt har då vi att försöka påtvinga dem en fred och en demokrati som de inte ens har bett om?

*Jens* Här rådde fred tills kungen störtades 1974 och en kommunistklick tog makten som bad Ryssland om hjälp mot islamisterna, och så blev det ryskt krig i Afghanistan i tio år, som ledde till Sovjetunionens kollaps, men inbördeskriget fortsatte, tills talibanerna tog makten, varpå de som då blev förtryckta bad om hjälp från Amerika. Al Qaida, som skickade självmordsbombare mot Amerikas viktigaste byggnader, verkade från Afghanistan, så det var naturligt att USA hoppade in, och allt hade kanske gått bra, Al Qaida försvann ju faktiskt nästan och tappade all nyrekrytering, om inte den idioten Bush hade startat ett helt omotiverat krig mot Irak på helt falska grunder. Bara därför pågår kriget här fortfarande. USA kunde sköta ett krig mot muslimer men inte två, när det andra var mot civila och en hel nation och dess folk.

*Mogens* Då borde väl rimligtvis båda krigen ha lämnats enbart åt amerikanerna, eftersom det var deras krig.

*Jens* Du glömmer att vi har krig mot muslimer i själva Danmark också. De har förklarat krig mot oss för att vi ritat bilder på muslimer i pressen.

*Mogens* Det var ju nidbilder på Muhammed.

*Jens* Nej, det var det inte. Det var en karikatyr på en muslimsk självmordsbombande fundamentalist. Det stod ingenting om Muhammed i texten. Det var bara en bild på en arg muslim med en bomb i turbanen. Vi har rätt att göra bilder av vad vi vill. Om muslimer inte har det har de ingen rätt att förbjuda oss den rätten, särskilt inte i ett land som inte är deras.

*Mogens* Men det var en ganska onödig och avsiktlig provokation, liksom hela Irakkriget var onödigt och dumt.

*Jens* Du kan inte jämföra dem, Mogens. Karikatyrerna var intelligenta. Det var inte president Bush och hans irakiska krig. Karikatyrerna var träffande. Därför blev arga muslimska fundamentalister så förbannade. De träffade rätt. Just så bombade i hjärnan är de muslimska fundamentalister som låter sig hjärntvättas till självmordsbombare, som karikatyrerna visar. Det var inte dumt att rita karikatyrerna. Det var helt rätt att göra dem, för de var sanna och träffande, och det var helt rätt och modigt att publicera dem i tryckfrihetens namn, som demonstration mot att islam till sin innersta natur är diktatorisk.

*Mogens* Och därför sitter vi här i dödens minfält och har ingenting att göra utom att ständigt odla vår paranoia och hysteri inför allt vad talibaner kan tänkas hitta på bara för att djävlans med inkräktarna i deras land.

*Jens* Se det inte så. FN:s ansvar inför världen kräver vår närvaro här, och vi har äran att få dela det ansvaret. Alternativet är att lämna Afghanistan åt det helvete som talibanernas fundamentalistiska diktatur är. Det är väl inte något sådant du förespråkar?

*Mogens* Vi ska flyga ut i morgon för att förhandla med några talibaner som tagit några polacker och norrmän som gisslan. Du vet hur det är med såna exkursioner. Vad som helst kan hända inklusive att man inte kommer tillbaka mer. Amerikanerna själva gav afghanerna medel att kunna skjuta ner helikoptrar. Följaktligen skjuter de ner även FN:s helikoptrar, för sådana är de. De kan bara döda.

*Jens* Du kommer tillbaka.

*Mogens* Hur vet du det? Jag vet det inte. Och om jag inte skulle göra det, skulle du i så fall kunna hälsa till en särskild person där hemma?

Jens Din fru?

Mogens Nej, en god vän, en annan kvinna.

Jens Jag visste inte att du hade älskarinna.

Mogens Nej, hon var ingen älskarinna, men utan henne hade jag inte kommit hit. Jag höll på att desertera, Jens. Nu är jag här och kommer kanske inte levande härifrån.

Jens Så jag ska låta bli att hälsa din fru?

Mogens Hon ville skiljas senast jag såg henne, Jens, och min dotter vägrade förlåta mig att jag alls var soldat. Nej, den jag i så fall ville be dig framföra en hälsning till är en dam i Christiania som är känd under namnet Donatella.

Jens Donatella, som den florentinska bildhuggaren?

Mogens Ja, fast i kvinnlig form.

Jens Det är lätt att komma ihåg. Och jag hittar henne i Christiania?

Mogens Hon är känd där.

Jens Bra, Mogens, jag ska förvalta din försäkring, även om jag är säker på att den inte kommer att förfalla.

Mogens Det är jag tacksam för.

Jens (tar honom om armen) Det är sådana försäkringar som får oss att fortsätta och inte råka illa ut.

Mogens Ja, Jens, det är vår enda försäkring. Ändå råkar vi illa ut.

Jens Måla nu inte fan på dörren.

Mogens Du tycks inte ta mig på allvar.

Jens Mogens, vi är alla soldater i krig, och liksom sjömän på havet talar vi inte om den livsfara vi lever i. Sjömän inbjuder inte döden, ty de vet att så kallad vidskepelse har med fakta och verkligheten att göra, och därför är de så kallat vidskepliga, för det är deras gardering mot de reella hoten. Vi borde vara lika kloka.

Mogens Har du aldrig tänkt på dig själv som död, Jens, fast du är soldat? Har du aldrig märkt att det är hälsosamt? Har du aldrig tänkt på hur det skulle bli för din familj och de dina om du plötsligt gick på en mina eller blev bombad eller nerskjuten i en helikopter eller kidnappad och ihjältorterad eller plötsligt dödad på något annat sätt?

Jens Jag tänker på det alltid, men jag talar inte om det.

Mogens Borde vi inte tala om det innan det är för sent? Du nämnde något om att gardera sig. Är inte att föregripa döden att gardera sig? Det är därför jag har fört Donatella på tal.

Jens Det förvånar mig att du tänker mera på en älskarinna än på din hustru och dina barn.

Mogens Jag vet precis hur det kommer att bli när jag är död, Jens. Du eller någon annan kommer att besöka min familj. Klara tar mitt dödsbud inte som någon överraskning, för hon har alltid vetat att det kunde hända när som helst. Och hon är garderad. Hon har min bror. Han har alltid lämnat henne i fred, för han har aldrig ens velat tänka på att ta risken att oskära sin broders bädd. Han respekterar min familj, mina barn och min hustru, och därför älskar de honom, för han lämnar dem i fred. De vill hellre ha honom än mig, för jag kunde aldrig lämna dem i fred. Jag använde min hustru närhelst jag behövde henne utan att spilla någon onödig hänsyn eller respekt på henne, för hon var min hustru, och hon hade ingen rätt att vägra mig något, för jag var husets och hennes herre. Om jag kom tillbaka levande skulle min äldsta dotter säga till mig: "Varför kunde du inte ha stannat där borta. Vi hade det mycket bättre med onkel Tom." Och hon skulle kanske till och med önska att onkel Tom, min bror, knullade min hustru. Jag skulle kanske vålla mera olycka med att komma levande tillbaka, Jens, än med att förolyckas här.

Annat är det med Donatella. När hon skulle få veta att jag var död skulle hon ge sig själv skulden för det, för att hon inte lät mig stanna i Christiania. Jag hade blivit

där och stannat där under en annan identitet, om inte hennes klokhet hade fått mig att ta mitt ansvar. Om jag dör, Jens, kommer hon att anklaga sig själv för resten av sitt liv. Jag vet det. Därför är jag orolig för den saken. Jag vill inte att hon ska göra det.

*Jens* Vem är hon?

*Mogens* En alldeles för vacker kvinna för denna världen, som därför råkat illa ut och fått vad hon icke har förtjänat.

*Jens* Prostituerad?

*Mogens* Nej, barnlös efter missfall efter våldtäkt.

*Jens* Jag beklagar.

*Mogens* Hade hon inte fått det ödet hade vi aldrig träffats. Nu har vi träffats, och om det är något jag känner ansvar för är det hennes öde. Jag vill inte att det ska bli svårare.

*Jens* Du tar då verkligen din död på allvar.

*Mogens* Jag vet inte om jag vill undvika den, men jag vill inte att den ska drabba Donatella.

*Jens* Jag har gett dig mitt ord. Men ärligt talat, tror du verkligen det är någon risk med att vara här? Vilka faror vi än möter så är vi tränade för att möta dem och klara dem. Jag bedömer risken som minimaliserad.

*Mogens* Vi vet inte, Jens. Den kan vara minimal, och den kan vara 50 procent. Vi vet inte när och var och hur och om det kommer att smälla. Vi vet bara att det kan smälla plötsligt och att, om det smäller, vi då inte kommer att vara beredda på det. Risken kan därmed vara allt mellan 90 och 1 procent.

*Jens* Och allt för dessa förbannade stackars hjärntvättade terroristers fel, som inprogrammerats att de efter sin död kommer att få njuta av obegränsade mängder av vackra horor i himmelen, om de bara dör som martyrer först för sin egen självmordsbombning.

*Mogens* *Houris* är inte det samma som horor, Jens.

*Jens* Är det inte samma ord med samma ursprung?

*Mogens* Det vet jag inte.

*Jens* Och de har gått på den amsagan, att ju fler oskyldiga de tar med sig i döden, vare sig det är kvinnor och gamla och barn eller andra oskyldiga, desto mera rikligt kommer de att bli belönade av profeten själv, den store förföraren av alla muslimer sedan 1400 år tillbaka i tiden. Hur kan de gå på en sådan dårskap? Hur kan de vara så omänskliga, att de inbillar sig att ren ondskas och destruktivitet, som krig och våld, kan vara något heligt? Ärligt talat, sådana människor, om de kan kallas människor, har ingen rätt att få vara eller kallas människor.

*Mogens* Men här är vi, och vi måste göra det bästa av situationen, även om vi skulle stryka med på kuppen. Vi har ett helvete här, men bara vi kan desarmera det helvetet med alla dess landminor och bomber och självmordsbombare. Det är på vårt ansvar, ty bara vi har teknologin att desarmera dem, och vi är här på platsen.

*Jens* Hela världen behöver desarmeras på alla beväpnade människor, för att inte tala om alla atomvapenarsenaler.

*Mogens* Vi kan alltid börja här i Afghanistan. Klarar vi det kan vi sedan gå vidare och desarmera också alla kärnvapenarsenaler. Det sägs att allt är tillåtet i krig och kärlek, vilket innebär att också allt är möjligt i krig och kärlek.

*Jens* Välkommen till kriget, *Mogens*. Jag hoppas vi slipper stanna länge här.

*Mogens* Vi kan alltid tänka på dem där hemma. Det är kanske det vettigaste vi kan göra här.

*Jens* Jag har tyvärr ingen Donatella, bara hustru och barn.

*Mogens* Älskar du dem?

*Jens* Om jag gör.

*Mogens* Då är du lyckligare än jag.

*Jens* Nej, Mogens, för du har Donatella.  
*Mogens* Nej, Jens, jag hade henne aldrig. Det är därför jag aldrig kan bli fri från henne, inte ens genom döden.  
*Jens* Du måste sova nu. Du har en hård dag i morgon.  
*Mogens* Det ska gudarna veta. Desto mindre kan man sova.  
*Jens* Jag törnar in i varje fall. God natt, Mogens.  
*Mogens* Glöm inte min bön.  
*Jens* Aldrig i livet.  
(*De kojtar.*)

## Scen 2. I mörkret.

*Mogens(röst)* Donatella, min älskade, vem är du? Hur kunde du kasta en sådan förtrollning över mig fastän jag inte fick se dig mer än en enda dag under några få timmar? Vad kan en sådan magi bestå av? Hur kan man definiera den? Man kan inte definiera den. Man bara måste acceptera den som något ofrånkomligt och underkasta sig den utan reservationer, vilket man gör hellre än något annat. Min hustru har jag älskat i nöd och lust genom tio år och mera, men vad är all den kärleken och min familj mot det enda mötet jag fick med dig? Det var som om du fick mig att se hela mitt liv i blixtbelysning som en intighet medan du samtidigt förevisade mig och gav mig ett alldeles nytt liv, som jag till varje pris vill behålla. Även om jag skulle råka illa ut här och kanske förolyckas kommer jag att uppsöka dig igen och vara hos dig som osalig ande, om jag inte kan nå dig på annat sätt. Du har förtrollat mig för alltid, Donatella, fast jag vet just ingenting om dig utom fragment av ditt olycksöde. Du har lidit som mor mer än någon mor kan göra, ty du förlorade ditt enda barn innan det ens hade fått bli fött. Det vet varje mor, att förlusten av ett barn är det värsta som kan drabba dem, men att förlora ett ofött barn måste vara ännu värre, om det barnet var önskat och redan älskat. Jag är hos dig, Donatella, ty jag vet att du är hos mig. God natt, min älskade, och förlåt att jag bedrar min hustru och familj med dig, men de vet faktiskt inte om det och kommer aldrig att få veta det. (*stoppas om sig, vänder sig på sidan och försöker sova.*)

*Paus.*

## Scen 3. I tältet.

*Jens (sittande vid bordet, läsandens en rapport, mycket allvarlig)* Så ingen kan ha klarat sig?  
*en annan FN-soldat* Nej, det är omöjligt.  
*Jens* Har man ens funnit några likdelar?  
*soldaten* Resterna av helikoptern är utspridda över ett större område. Det måste ha varit en fullträff. Den störtade hundra meter, och ingen av de likdelar vi påträffat kan närmare analyseras, för de är blandade med varandra. Blod och kroppsdelar har blandats. Vi har bara fragment att gå efter.  
*Jens* Så familjen kan inte ens få hem honom i en likkista?  
*soldaten* Det är dess värre omöjligt, inte ens en urna.  
*Jens* Och ändå måste de begrava honom. Risken är att de aldrig kan acceptera hans död.  
*soldaten* Han är inte den förste.  
*Jens* Fan också! Han är ju inte den förste dansk som strandar här! Vi hade inte råd att förlora en enda dansk man till! Detta är mer än en för mycket!

*soldaten* Polackerna och amerikanerna har förlorat fler än vi.  
*Jens* Amerikanerna och polackerna har råd! De är stora folk! Polackerna är en tiondel av amerikanerna, men vi är en tiondel av polackerna! Därför har vi förlorat mera folk än de tillsammans!  
*soldaten* Ja, major.  
*Jens* Jag måste själv ta permission och meddela hans familj. Jag kan behöva lite distans. Han kom hit för att få distans till sin familj genom att ta ansvar. Nu måste jag ta över det ansvaret med att ta hand om hans familj. Det blir tungt, Nils, att fara hem med så dåliga nyheter i bagaget.  
*soldaten* Vi gör var och en vår plikt så gott vi kan, och bättre kan vi inte.  
*Jens* Nej, bättre kan vi inte, och det värsta är, att i krig måste man misslyckas med allt. Det är den distansen och insikten kriget skänker en till slut till ens eget liv. Allt blir värdelöst när man måste inse hur misslyckad man är.  
*soldaten* Far hem, major, och ta en paus.  
*Jens* Ja, jag måste göra det, med Mogens lik i lasten fastän det inte finns. Kan man få ett besvärligare krigsuppdrag, att behöva tala om för hans närmaste att någon är död fastän man inte kan uppvisa liket?  
*soldaten* Det är värre att stupa själv, vilket man kan göra på mångahanda sätt.  
*Jens* Nej, Nils, det svåraste och värsta är att behöva leva när andra dör.

#### Scen 4. Mogens hem.

Mogens hustru Klara leker med barnen, när dörrklockan ringer.

*Karen (tittar ut genom fönstret)* Det är militärer.  
*Klara (förstår genast)* Gå ut och lek, barn. Jag ska ta hand om dem.  
*(Barnen skingras. Klara försöker samla sig och öppnar dörren.)*  
*(möter militärerna)* Ja?  
*Jens (tar av sig mössan)* Klara Bandrup?  
*Klara* Ja?  
*Jens* Jag kände er man.  
*Klara (öppnar dörren)* Kom in.  
*(Jens och den andre kommer in, väl uniformerade och propra, ser sig omkring, av naturliga skäl något sordinerade inför situationen.)*  
*Jens* Ni förstår väl varför vi har kommit, fru Bandrup?  
*Klara* Vi har i årtal varit inställda på att det kunde hända. Det känns nästan som en befrielse att det äntligen har hänt. Ovissheten och oron är över.  
*Jens* Om det är något vi kan göra...  
*Klara* Det är inget ni kan göra. Hans bror har tagit hand om oss. Vi behöver ingen annans hjälp. Säg mig bara hur det gick till.  
*Jens* Han skulle på ett diplomatiskt förhandlingsuppdrag när helikoptern sköts ner. Ingen kan ha klarat sig.  
*Klara* Menar ni att ni inte bärgat hans lik?  
*Jens* Inget lik kunde bärgas.  
*Klara* Hur kan vi då veta att han är död?  
*Jens* Vi måste bara acceptera det. Ingen annan möjlighet finns.  
*Klara* Då är ovissheten värre än någonsin. Förstår ni inte att detta är det värsta som kunde ha hänt? En dödlig olycka utan att de förolyckade kunnat identifieras eller ens påträffas? Det är ju värre än *Estonia*!  
*Jens* Vi förstår er, fru Bandrup...  
*Klara* Gå! Han har lämnat oss utan att säga farväl och utan att meddela vart han tagit vägen! Då får vi aldrig veta hur det är med honom! Ni säger att han måste vara död, men ni vet det inte! Kunde ni då inte ens påträffa resterna?

Jens De var oidentifierbara.  
 Klara Era klantskallar! Vad har ni ställt till med! Min dotter hade rätt! Hon förlät aldrig sin far att han över huvud taget gick med på att fara ut till ett krig! Alla soldater någonsin kommer för evigt att bara vara förbannade!  
*den andre (till Jens)* Det är bäst att vi går.  
 Jens Ja, vi har fullgjort vårt uppdrag. God dag, min fru. Vi skall inte besvära er mera, men vi meddelar när och var begravningen blir.  
 Klara Det blir ingen begravning, för det finns ju inget lik! *(kör ut dem, brister sedan rasande ut i gråt, håller på tills äldsta dottern Karen kommer in)*  
 Karen Är far död?  
 Klara Han är borta, Karen. Han har lämnat oss. Han kommer att begravas, men han är inte död. Han har bara lämnat oss. *(omfamnar henne, och de gråter ordentligt tillsammans.)*

Scen 5. Christiania.  
 Som akt I scen 3.

polis 1 Här är det, major.  
 polis 2 Ni kommer att finna henne mycket tillmötesgående. Hon är den som är lättast att samarbeta med i hela Christiania.  
 Jens Tack. *(går in till Donatella, och poliserna avlägsnar sig.)*  
 Donatella?  
 Donatella Ja. Vad vill ni mig? Vem är ni?  
 Jens Jag är här på uppdrag av en kollega, som förolyckats i Afghanistan.  
 Donatella *(för sig själv)* Inte nu igen! *(öppet)* Vem?  
 Jens Mogens Bandrup.  
 Donatella *(tänker efter)* Ja, jag kommer ihåg honom. Varför kommer ni till mig för hans skull?  
 Jens Han hade föraningar om sin död. Han bad mig uppsöka er om den skulle inträffa.  
 Donatella Varför?  
 Jens Han var rädd att ni skulle anklaga er själv för hans förolyckande. Han ville bespara er alla eventuella självförebåelser.  
 Donatella Han är inte död.  
 Jens Jo, han är död.  
 Donatella Hur dog han?  
 Jens En helikopterolycka. Den sköts ner på hundra meters höjd och störtade omedelbart. Ingen kan ha överlevt.  
 Donatella Betyder det att ni inte kunde bärga några lik?  
 Jens Ja.  
 Donatella Där ser ni. Ni kommer hem utan lik och säger att han är död. Vem kan tro på det? Kunde hans fru göra det? Talibanerna har tagit hand om honom. Han är nog bara fånge någonstans, kanske med fler ur den besättningen. Kunde ni bärga ett enda lik?  
 Jens Bara spridda likdelar.  
 Donatella Han kommer tillbaka. Levande. Ni skall få se. Har begravningen varit redan?  
 Jens Den var igår.  
 Donatella Och hans hustru var där?  
 Jens Ja.  
 Donatella De har begravt honom levande. Accepterade hon det?  
 Jens Nej.

*Donatella* Där ser ni. Hon tror inte heller att han är död.  
*Jens* Fru Donatella, jag kom hit för att uppfylla Mogens sista önskan. Jag har gjort det och ber att få rekommendera mig. Ni kommer aldrig att få se mig mer.  
*Donatella* Det vet man aldrig. Men ni kan gå. Ni har gjort er plikt.  
*Jens (bugar sig artigt och går)*  
*Fritz* Vad tror du? Är han död?  
*Donatella* Naturligtvis inte. Proffsmilitärer vet aldrig någonting om krig. Det är bara vi som kämpar för fred som vet vad krig handlar om.

Akt III scen 1. Bandrups hem.

*Klara* Du har gjort så mycket för oss de senaste veckorna, Tom.  
*Tom* Det hade bara fattats annat.  
*Klara* Det betyder mycket för oss. Du har hjälpt oss fylla ett tomrum.  
*Tom* Ni är den enda familj jag har, Klara. Jag dög aldrig till att skaffa en familj själv.  
*Klara* Betrakta oss då som din familj, eftersom du inte har någon annan.  
*Tom* Klara, det kan aldrig bli något mer. Jag kan aldrig ta Mogens plats.  
*Klara* Jag vet. Du är inte som han.  
*Tom* Vad menar du?  
*Klara* Brödraförhållanden har alltid fascinerat mig. Ju närmare de står varandra, desto mer är de varandras motsatser. Ni har ingenting gemensamt, Mogens föraktade dig, och när han är borta framstår du som en bättre människa än han.  
*Tom* Klara...  
*Klara* Det är sant. Jag saknar honom inte, men jag skulle sakna dig om du försvann.  
*Tom (nästan vädjande)* Klara...  
*Klara* Men du har rätt. Det får aldrig bli något mellan oss, fastän mina barn hellre vill ha dig än sin far tillbaka. Hur är det det heter? Du får inte oskära din broders säng. Dessutom vet vi ju inte säkert att han är död.  
*Tom* Tror du han lever?  
*Klara* Skall jag säga som det är? Jag väntar mig varje ögonblick oavbrutet att han plötsligt skall stiga in genom dörren. Ibland tror jag att han tänker komma mitt i natten. Om han lever undrar han säkert om jag bedrar honom med dig. Han kunde vara livsfarlig av svartsjuka. Han hade ett skrämmande drag som bara blev värre med åren, och när han definitivt satsade på sin karriär som FN-soldat fanns det stunder då jag kom på mig själv med att hoppas att han en dag skulle stupa, så att han åtminstone fick en riktig hjältes slut...  
*Tom* Klara!  
*Klara* Är jag mycket dum, som är så ärlig? Det är ingen fara, Tom. Jag älskar dig inte. Jag älskade faktiskt honom åtminstone de första åren, och jag har aldrig älskat någon annan. Han fick gärna bedra mig. Jag älskade honom ändå och skulle ändå vara honom och hans barn fullständigt trogen. Men hans svartsjuka var det blindaste vanvett jag någonsin sett. Om han kommer hem igen, och jag räknar ständigt med den möjligheten, och får veta allt vad du har gjort för oss, blir risken att han tar ditt eller mitt liv eller bådas och våra döttrars liv av rent vansinnesraseri av vilt skenande svartsjuka. Hans dotter genomskådade honom. Hon kommer aldrig att tåla eller tolerera soldater, och hennes far var soldat.  
*Tom* Räknar du verkligen med att han kan komma tillbaka? Tror du verkligen det finns en chans?  
*Klara* Han berättade för mig en gång allt om hur stora chanserna var att han skulle stupa. De kunde vara hur små som helst och praktiskt taget obefintliga, men just genom att de ändå aldrig kunde elimineras helt så var de ändå maximalt

överhängande. Så är det också med hans eventuella hemkomst. Vi kan aldrig veta säkert, förrän det verkligen händer.

*Tom* Jag gör vad som helst för er, Klara, bara jag slipper ta hans plats.

*Klara* Det är okej, Tom. Du slipper. Vi är tacksamma och mer än tacksamma så länge du bara är vår bästa vän.

*Tom* Det har jag ingenting emot.

*Klara* Då är vi överens. (*ler*) Jag var aldrig helt överens med Mogens.

*Tom* Jag far hem nu. (*går*)

*Karen (kommer in)* Har onkel Tom gått nu?

*Klara* Ja, han har gått, Karen.

*Karen* Kommer han tillbaka?

*Klara* Naturligtvis kommer han tillbaka.

*Karen (kramar om henne)* Jag vill att han alltid ska komma tillbaka. Jag vill aldrig att pappa ska komma tillbaka.

*Klara* Du måste förlåta honom, Karen.

*Karen* Aldrig, förrän vi vet säkert att han är död.

*Klara* Tyckte du så illa om din egen far?

*Karen* Han svek oss för det förbannade kriget!

*Klara* Det var inte hans fel.

*Karen* Det var det visst! Han valde!

*Klara* Vi har gått igenom det här förut, Karen. Vi blir aldrig klara med det.

*Karen* Onkel Tom har all den mjukhet och vänlighet som jag alltid saknade hos far.

*Klara* Ändå är han din far.

*Karen* Jag hoppas han aldrig kommer tillbaka.

*Klara* Glöm honom då, så kanske han inte gör det.

*Karen* Jag ska försöka, mamma. (*går*)

*Klara (ensam, funderar)* Nej, han svek oss inte, men han blev besatt av ett främmande väsen som drog honom ut i kriget, en inre vrede som inte kunde stillas, ett maskulint raseri som måste få utlopp, en oro som krävde hans liv... och som håller honom levande för alltid, för oss alla. (*tar i tu med disken*)

Scen 2. I fält. En mörk kväll i tältet.  
Två män sitter och resonerar.

*Nils* Du var på hans begravning. Hur kändes det?

*Jens* Ödligt. Allt kändes som en enda stor jävla lögn. Han var ju inte där. Det kändes som om han stod ovanför oss alla och flinade åt oss, för att han lurat oss på sitt lik.

*Nils* Men hustrun var där.

*Jens* Ja, de var alla där, hans hustru, hans äldsta dotter, brodern, ingen tycktes ta det på allvar eller tro att det var sant. Bara militärerna, vi, hans överordnade, översten och hans adjutant, tog det hela på dödligt allvar, som om de till varje pris krävde att det skulle vara sant.

*Nils* Vad tror du hände egentligen?

*Jens* Det vet vi ju. Helikoptern sköts ner. Ingen levande kunde återfinnas. Litet likdelsfragment bland skrotresterna. Det var allt. Några DNA kunde fastställas, men de flestas saknades.

*Nils* Tror du några kan ha överlevt? Är det så säkert att helikoptern sköts ner på så hög höjd? Andra har överlevt helikopterstörtningar förut.

*Jens* Den skulle inte gå lägre än hundra meter. Den kanske gjorde det ändå, och det var kanske därför den träffades. Vi vet inte, Nils, och vi kommer aldrig att få

veta det. Det enda vi vet är att helikoptern är borta med allt dess levande innehåll. Några likdelar bevisar att åtminstone några omkom. Varför då inte alla? (*dricker*)

Nils Drick inte mer, major.

Jens Varför inte? Vad kan vi annat göra i detta skitkrig? Vi kan ju inte protestera på annat sätt. Vi kan inte desertera, för vi är i FN:s tjänst, och FN deserterar man inte emot. Här i Afghanistan är det lättast i världen att komma över droger av renaste slag, både hasch och heroin finns överallt. Skulle jag då inte ens få dricka?

Nils Det gör inte saken bättre, major.

Jens Inte sämre heller. För fan, Nils, tio danskar har offrats i Irak för Bushs förbannade onödiga vanvettiga krig! Vi har inte haft krigsoffer sedan andra världskriget för sextio år sedan! Och tio är mycket för Danmark, det är tio för mycket! I FN:s tjänst var det meningen att INGEN skulle gå åt! Och vi sitter fast här, kan inte komma loss i ett krig som bara blir värre och lömskare hela tiden och som ingen kan vinna, för det utkämpas med lömskare medel hela tiden, bara sabotage och bomber och landminor och självmordsbombare. Vi kan inte besegra terroristerna, Nils, för vi bekämpar dem med terroristiska medel, som bara gör terrorismen värre hela tiden!

Nils Vore det bättre att överge Irak och Afghanistan?

Jens Det är där dilemmat ligger. Vi borde aldrig ha kommit hit. Nu när vi har kommit hit, amerikaner och briter, polacker och tyskar, danskar och svenskar, kommer vi aldrig härifrån.

Nils (*ser en skugga*) Jag tror det kommer någon.

Jens Det är väl bara någon ute och pissar.

(*Plötsligt dras tältförhänget ifrån utifrån, och Mogens uppenbarar sig, nästan oigenkännlig av strapatser.*)

Jens (*korsar sig utan att tänka på det*) Vad var det du sa om för många glas, Nils?

Mogens (*rosslande*) Jag hörde röster. (*kommer in, faller till marken*)

Nils (*gällt*) Det är ju han!

Jens Ja, det ser verkligen ut som Mogens, fast han är oigenkännlig. Hämta vatten, genast! (*Nils störtar ut, Jens tar genast hand om Mogens och stöttar upp honom.*)

Mogens! Du lever!

Mogens (*rosslar*)

Nils (*kommer med vatten. De försöker väcka honom till liv.*)

Jens Han behöver tvättas och läggas till sängs. Vi kan klara det. Han är inte illa skadad, bara färdig.

Mogens (*vaknar*) Jens! Jag lyckades fly! (*förlorar medvetandet*)

Jens Han lyckades fly, Nils. Den första goda nyhet vi fått i år. En har klarat sig. En har lyckats fly. En har kommit undan med livet i behåll.

Nils Ja, det är en god nyhet.

Jens En dansk mindre på de fallnas lista. Detta måste vi fira. Mogens, vi har whisky! Du lever! Då ska du få känna att du lever! (*ger honom whisky. Mogens vaknar slött till igen.*)

Mogens Ja, jag lever. Det är inte alla som gör det.

Jens Hämta mera whisky, Nils! Var är de andra, Mogens? Var det bara du som överlevde kraschen?

Mogens (*mycket trött*) Nej, vi var flera. Vi togs om hand av afghanerna. Två månader satt jag inspärrad i mörker. De andra gick åt. (*tuppar av igen*)

Jens Han är ensam överlevande.

Nils Hellre en än ingen.

Jens Det här måste hela Danmark få veta. Och vi som begravde honom! Och fick frun att komma till begravningen! Vilket narrspel!

Nils Det är över nu. Han lever.

*Jens* Ja, han har klarat sig, den förste döde dansk som har klarat sig. Vi får höra hans historia sedan. Nu måste vi bara få honom kurant. Det blir väl jag som får frakta hem honom sedan, levande den här gången och med kroppen i behåll som bevis!

*Nils* Vad ska hustrun säga?

*Jens* Hon kommer inte att våga säga något av rädsla för att förlora honom igen. Hon släpper nog aldrig ut honom till kriget igen.

*Nils* Nej, säkerligen inte.

*Jens* Låt oss hjälpa honom till sängs, Nils! I morgon kontaktar vi ledningen!  
(*De tar upp Mogens mellan sig och går med honom till en säng och tar omsorgsfull vård om honom.*)

### Scen 3.

*översten* Major Bandrup, vi beklagar att vi måste utsätta er för detta, men ni förstår väl att vi måste göra det?

*Mogens* Naturligtvis.

*översten* Vi ska göra frågorna så enkla som möjligt för er. Er uppriktighet kommer att vara av största hjälp för oss. Jag ber er därför att inte dölja något, då minsta detalj kan vara av betydelse.

*Mogens* Jag har ingenting att dölja, med reservation för att jag kan ha minnesluckor.

*översten* Givetvis. Ni satt ju fången i två månader under omständigheter som vi säkert inte ens kan ana oss till. Då inleder vi förhöret. (*sätter på en kassettbandspelare*)  
Vad hände, major Bandrup?

*Mogens* Medan vi färdades i helikoptern mot vårt mål utsattes vi plötsligt för eldgivning. Piloten förlorade kontrollen över helikoptern men lyckades dämpa dess fall både genom att sänka den kanske femtio meter under nödortfölygning och undvika ren störtning. När jag såg marken rusa emot mig hoppade jag, i förtvivlan och av ren reflex för att om möjligt undvika att bli i helikoptern när den exploderade.

*översten* Exploderade den?

*Mogens* Jag kände tryckvågen när jag var i luften, och jag tror att mitt fall mildrades därav. Jag knöt ihop benen med armarna för att om möjligt undvika att bryta dem i fallet. Jag kände en hård stöt mot marken och förlorade omedelbart medvetandet.

Jag vaknade av att någon sparkade på mig. Jag var mör i hela kroppen, kände blod i mitt ansikte och hade åtskilliga blåmärken och sår, men jag levde, ehuru plågsamt. Mannen som sparkade på mig var en afghan. Han ingick i en grupp om fem beväpnade bergsbrigader.

*översten* Talibaner?

*Mogens* Nej, ty de hade inte svarta turbaner. De hörde till en självständig rebellgrupp, jag fick aldrig veta vilken. Till min förvåning kunde jag resa mig och gå, inga ben var brutna, och de marscherade mig under hot till sitt läger. Där låstes jag omedelbart in i ett mörkt förvaringsrum. Det hade fönster, men de var förspikade med bräder och taggtråd, och man kunde bara se ut genom smala springor. Skjulet eller hyddan eller jordkällaren hade tydligen använts som förvaringsrum för fångar förut.

Jag ville bara vila och försöka hämta mig efter mörbultningen i fallet, och jag visste inte om jag skulle prisa mig lycklig eller motsatsen för att jag överlevt. Då upptäckte jag att det fanns en annan man i hyddan. Han satt på huk, och det första jag uppfattade av honom var hans skräckslagenhet. Jag kände honom. Det var en dansk, Knud-Aage Jensen.

*översten* En av våra saknade landsmän. I vilket tillstånd var han?

*Mogens* Chock, kronisk chock. Han var bara radiooperatör och ingenjör, han hade ingen krigsutbildning, men afghanerna hade lyckats kidnappa honom. Han var inte kontaktbar. Det visade sig snart att han bara väntade på att dö. Han trodde det var oundvikligt.

*översten* Varför flydde han inte med dig? Ville han inte? Kunde han inte?

*Mogens* När vi suttit tillsammans där i några veckor nästan utan att byta något ord med varandra, till nöds kunde jag ibland få något pip ur honom, men han ville inte tala, tog afghanerna ut oss tillsammans. Han tog för givet att det var till vår avrättning. Jag undrade om de kanske skulle föra oss någon annanstans. Men de bara grälade på oss. De var missnöjda med oss men hade denna dag skaffat fram en tolk, så att vi kunde kommunicera. Det var första gången.

*översten* Vad ville de?

*Mogens* De förhörde oss och ville veta alla data om oss. Knud-Aage var skräckslagen och kunde knappt säga något, varpå de slog honom, vilket bara gjorde saken värre. Till slut blev de så arga på hans hjälplöshet, de tappade tålamodet med honom och bad mig döda honom, då han inte kunde bli dem till någon nytta, så feg som han var. Jag vägrade och bad dem göra det själv. Då riktades en pistol mot mitt huvud, och jag befalldes att slå ihjäl Knud-Aage. Jag stod på mig och vägrade och sade, att de fick skjuta oss båda om de ville, men de kunde inte tvinga mig att döda en landsman. Då fick de respekt för mig, tog bort revolvern och gav order om att Knud-Aage skulle föras någon annanstans, kanske till sin avrättning, det fick jag aldrig veta. Jag skulle gissa att de bara kastade ut honom i bergen någonstans och lät honom gå under själv för att uppätas av gamar och vargar. Mig behöll de för de trodde jag kunde bli användbar, antingen genom lösen eller fångutväxling. Jag var samarbetsduglig i motsats till Knud-Aage...

*översten* Du har ingen aning om hur det gick för Knud-Aage?

*Mogens* Jag såg honom aldrig mer.

*översten* Kan du gå ed på att du sagt hela sanningen?

*Mogens* Ja.

*översten* Hur lyckades du fly?

*Mogens* Jag uppfattade att de väntade en attack. Därför skulle de byta läger. De ämnade ta mig med. Under förflyttningen högre upp i bergen utsattes de för en attack. I den villervallan lyckades jag fly. Jag förstod aldrig vem det var som attackerade, men det kan ha varit ett annat afghanskt rövarband.

*översten* Och du blev inte förföljd?

*Mogens* Jag kände bergen. Jag var tränad för att överleva. Jag visste hur man skulle göra för att inte ta några risker. Efter en vecka hittade jag tillbaka till er.

*översten* Visste du var du var?

*Mogens* Det första lägret var inte långt från olycksplatsen, så jag visste ungefär var jag var. Jag kände igen de dominerande bergen och kunde med deras hjälp navigera mig fram.

*översten* Du hade tur som överlevde. Inte alla hade klarat det. Välkommen tillbaka, major. (*skakar hand med honom*) Jag tror vi kan avsluta intervjun här.

*Mogens* Tack, överste.

*översten* Givetvis får du permission med det snaraste. Du vill väl resa hem?

*Mogens* Vet de mina om att jag lever?

*översten* Du har blivit begravd en gång men utan tillgängligt lik. Sannolikt har flera av de dina hela tiden anat att du inte gick under. Vi har försökt meddela nyheten så skonsamt som möjligt. När du kommer hem är de väl förberedda på den saken.

*Mogens* Tack, överste.

*översten* Det var allt. Du kan gå.

(*Mogens reser sig och går.*)

Knud-Aage Jensen. En av dessa oskyldiga civila som inte hade något här att göra och som aldrig borde ha fått komma hit. Vi kan inte ha icke-soldater här, särskilt inte nu när läget hårdnar. Tur att Bandrup klarade sig. Äntligen ett minus i förlustsiffrorna. *(tänder en cigarett, stänger äntligen av kassettbandspelaren.)*

#### Scen 4. Hemma.

Tom Jag borde inte vara här när han kommer hem.  
Klara Det vore värre om du inte var det.  
Tom Jag kommer att få svårt att se honom i ögonen.  
Klara Varför? Vad har vi att blygas för? Vi har ju aldrig ens kyssts! Han är din bror, Tom, varken mer eller mindre, och du är min svåger, varken mer eller mindre.  
Tom Han kan få för sig något.  
Klara Än sen? I så fall är det hans sak. Vi är oskyldiga!  
Tom Utom till att vi varit här och tillsammans när han varit borta.  
Klara Jag trodde aldrig att han var död. Jag visste hela tiden att han skulle komma tillbaka.  
Tom Men officiellt var han död och till och med begravd.  
*(En bil hörs stanna utanför.)*  
Klara Här kommer han. Hans barn är ett större bekymmer än du, Tom. Om jag aldrig accepterade att han var död, så kommer Karen aldrig att acceptera att han inte är det.  
Tom Jag stannar bara för din skull, Klara.  
*(Det ringer på dörren, och Mogens stiger in utan att vänta på svar.)*  
Mogens *(perfekt och proper som militär)* Klara! *(går genast fram och omfamnar henne)*  
Klara Välkommen hem, Mogens.  
Mogens Det har inte gått en dag utan att jag tänkte på er. Har ni känt min kärlek? Har ni kunnat känna att jag inte var död?  
Klara Vi stod just och pratade om den saken. *(indikerar Tom)*  
Mogens *(ser Tom först nu)* Tom! Min bror! Tack för att du tagit hand om familjen i min frånvaro! *(omfamnar även honom)*  
Tom Det skulle bara ha fattats annat.  
Klara Utan Tom skulle vi inte ha klarat det, Mogens.  
Mogens Och var är mina barn? Varför är de inte här?  
Klara De är här, Mogens.  
*(Karen står blygt och tyst i ett hörn vid en dörr och betraktar sin far.)*  
Karen Har du verkligen inte varit död, far?  
Mogens *(går fram och sänker sig ner till henne och omfamnar henne)* Nej, fastän det har sett så ut. Jag var aldrig död, Karen.  
Karen Men vi begravde dig.  
Mogens Det var ett misstag.  
Karen Nej, det var inget misstag. Alla trodde du var död, för översten sa att du var det.  
Mogens Överstar har inte alltid rätt, Karen.  
Karen Nej, tyvärr.  
Mogens Vad menar du, flicka?  
Karen Du var bättre som död, far. Vi ville inte ha dig tillbaka, för vi hade onkel Tom.  
Mogens Vad är det du säger? *(släpper henne)* Vad har ni gjort med henne? Vad går det åt henne?  
Klara Det var en chock för oss när du dog, Mogens. Det blir lika svårt för henne att hämta sig när du nu kommer tillbaka. Det kommer att ta tid.  
Mogens Har ni tagit min dotter ifrån mig? Har du tagit min dotter ifrån mig, Tom?  
Tom Absolut inte.

*Mogens* Men hon sade här, att hon inte ville ha mig tillbaka, för hon hade onkel Tom? Vad har ni gjort med henne?

*Klara* Ingenting, Mogens. Låt henne bara hämta sig.

*Mogens* Vad har ni haft för er egentligen? Hur mycket har du hjälpt henne, Tom? Har ni haft ihop det? Har ni älskat varandra för att jag var död?

*Klara* Du var inte död, Mogens.

*Mogens* Nej, men nu är jag tillbaka! Och ni hade hellre haft mig död! Ni begravde mig ju! Ni ville att jag skulle vara död!

*Klara* Börja inte bråka, Mogens.

*Mogens* Jag bråkar inte, men jag beklagar att jag lever! Och min egen dotter beklagar att jag lever! Det är en olycka att jag finns till! Det var ingen olycka att afghanerna tog mig! Hade det varit bättre att de skurit av mig huvudet?

*Klara* Mogens, bli inte melodramatisk.

*Tom* Jag försäkrar dig, Mogens, att det aldrig för ett ögonblick varit något mellan mig och Klara. Jag tog bara hand om er lite grann. Det var allt. Klara behövde hjälp.

*Mogens* Ja, hon behövde en man, en bättre man, för nu var hon äntligen fri, och nu kunde hon äntligen fira det! Med dig, Tom, med min lillebror, som inte var militär och inte åkte ut i kriget!

*Klara* Sluta nu, Mogens.

*Karen* Varför stannade du inte borta, far? Allt var lugnt tills du kom tillbaka.

*Mogens (ryter åt henne)* Vems dotter är du egentligen?  
(*Karen brister i gråt och springer bort.*)

*Klara* Mogens, försök då att visa lite anständighet! Det är inte krig nu! Detta är en frizon! Du är hemma! Ta inte med dig kriget hem!

*Mogens (försöker sansa sig)* Vad är det jag gör? Varför har jag kommit hem? Varför fick jag inte dö? Varför måste jag överleva, när det hade varit bättre att dö? Du ville ju ha skilsmässa, Klara. Det var därför jag for ut i kriget. Vill du fortfarande ha skilsmässa?

*Klara* Lugna ner dig, Mogens. Allt är annorlunda nu. Allt blev annorlunda när du rapporterades död. Vi har verkligen saknat dig. Du behövdes här, och vi är glada att du nu är hemma, bara du inte bråkar.

*Mogens* Men min egen dotter säger mig rätt upp i ansiktet, att det hade varit bättre att jag varit död. Hur förklarar du det? Vems påverkan är det? Ni har tydligen njutit av att jag var död!

*Klara* Sluta!

*Mogens (tar sig äntligen samman)* Förlåt mig, Klara. Jag satt för länge i fångenskap. Kriget har stigit mig åt huvudet. Jag såg saker där i afghanernas fångläger som jag inte borde ha sett. Jag har sett fel baksida av kriget. Där fanns en annan dansk också...

*Klara* Vad hände, Mogens?

*Mogens* Det kommer jag aldrig att kunna berätta för någon. Tvinga mig inte att ta hem kriget, Klara.

*Klara* Det är ju det du har gjort.

*Mogens* Tvinga mig inte tillbaka till kriget här hemma. Låt mig få glömma det och förtränga det. Jag kommer ihåg nu. Karen förlät mig aldrig att jag begav mig ut i kriget, och hon har rätt. Barn förlåter aldrig. Hon kommer aldrig att acceptera mig mera.

*Klara* Prat, Mogens. Hon är din dotter.

*Mogens* Är hon det?

*Tom* Försök att lugna ner dig nu när du är hemma, Mogens. Det är över nu. Du är tillbaka i livet, och vi har inga afghanska krig i Danmark.

*Mogens* Vad vet du om livet, Tom, som aldrig kunnat ta något ansvar? Du borde ha suttit där ute i afghanernas fångläger i stället för Knud-Aage, som ingenting hade där att göra. Du skulle ha lärt dig någonting där.

Tom Vad talar du om?

Mogens Mognad. Utbildning. Uppfostran. Kunskap. Livets allvar. Allt sådant som du inte vet någonting om, som bara varit playboy i hela ditt liv.

Klara Nu är du orättvis, Mogens.

Mogens Försvarar du min bror mot dina barns fader, Klara? Har det gått så långt?

Klara Börja inte nu igen.

Mogens Ni behöver inte säga något mer. Jag förstår det nu. Jag borde aldrig ha kommit hem. *(går plötsligt rätt ut genom dörren: han har fått nog.)*

Klara *(rusar till dörren efter honom)* Mogens! Mogens! Kom tillbaka!

Tom Han drog förhastade slutsatser.

Klara Kriget har förstört honom. Han har ingen distans och inget tålmod längre. *(brister i gråt)*

Tom *(omfamnar och tröstar henne)* Han kommer tillbaka, Klara. Ge honom bara lite tid. Allt går över.

Klara Nej, Tom, det går aldrig över. Kriget går aldrig över. Så här har det varit hela tiden. Och vart ska han ta vägen?

Tom Han dyker upp igen. Han kommer över det.

Klara Nej, Tom, han kommer aldrig över sig själv. *(Han fortsätter trösta henne stilla, och de går in igen, sätter sig i soffan, han torkar hennes tårar, han har tålmod, men hon är svårtröstad.)*

#### Akt IV scen 1.

översten Vet ingen vart han har tagit vägen?

Jens Han lämnade hemmet helt sonika efter någon sorts våldsam uppgörelse med hustrun och familjen. Vi tror han misstänkte sin bror för att ha förfört hans hustru.

översten Det är alltid svårt för soldater att komma hem.

Jens Och vi vet ännu knappast allt om major Bandrups trauma.

översten Du menar att det kan ligga mera bakom?

Jens Har någon gisslan från muslimska händer någonsin kommit levande tillbaka och kunnat berätta allt? Har någon kunnat återvända till ett normalt liv? Kan du peka på någon som förblivit utan outrannsakliga sår i själen?

översten Nej. Det är sådant man inte talar om.

Jens För de kan aldrig tala om det själv.

en adjutant *(öppnar dörren)* Fru Bandrup är här.

översten Hon är väntad. Låt henne stiga in.  
*(Klara visas in.)*

Jag försäkrar er, min fru, att vi gör allt vi kan för att återfinna honom.

Klara Ni gör ingenting. Annars hade ni återfunnit honom.

Jens Det är inte så enkelt, Klara. Mogens är i en kris. Om han velat försvinna själv kommer han troligen att förbli försvunnen tills han själv väljer att komma tillbaka.

Klara Tror ni han kommer tillbaka?

Jens Ja, det tror jag.

översten Vad hände vid hans försvinnande? Gräl? Slagsmål? Våld? Svartsjuka? Uppgörelser?

Klara Allt vad ni nämner, men allt var obefogat. Han blev upprörd för att hans egen dotter föredrog hans snällare bror framför sin far. Hon har aldrig kunnat förlåta honom att han övergav familjen för kriget.

översten FN är inte synonymt med krig, fru Bandrup.

Klara I praktiken så blev det det i min mans fall, och det insåg min dotter först av alla.

översten Så det hänger på er dotter?

*Klara* Nej, det hänger på honom. Hur stora är chanserna att han kommer tillbaka? Ni måste väl ha erfarenheter av sådant förut.

*översten* En soldat som kommer hem från svåra krigsförhållanden råkar alltid in i en kris vid hemkomsten. Er makes trauman i Afghanistan var kanske svårare än vad vi vet om. Men de kommer alltid tillbaka. Allt vad de behöver är att lätta sitt hjärta. Ni måste kräva av honom att han inte behåller något för sig själv. Bara så kan ni få honom tillbaka.

*Klara* Och om han inte kommer tillbaka?

*översten* Han kommer tillbaka. Unna er litet tålamod.

*Klara* Har ni någon aning om vart han kan ha tagit vägen?

*Jens* Vi har våra misstankar, och vi ska göra vad vi kan för att forska i saken.

*Klara* Vad misstänker ni?

*Jens* Vi vet att han innan han begav sig till Afghanistan gjorde ett dygns paus i Christiania.

*Klara* För att droga ner sig?

*Jens* Vi vet inte, men vi misstänker att han skaffat sig försänkningar där, som en möjlighet till flykt om det skulle behövas.

*översten* Jag är säker på att han kommer till rätta frivilligt. Det gör de alltid. De behöver bara lugna ner sig först.

*Klara* Jag hoppas ni har rätt, herr överste, och jag vågar tro på det. Själv ämnar jag aldrig förlora tålamodet med honom. Det kan ni meddela honom, om han dyker upp. (*reser sig och går*)

*översten* Vad tror ni, Jens?

*Jens* Om han sökt sig en tillflykt i Christiania kan vi knappast finna honom där, om han inte själv väljer att ge sig till känna igen.

*översten* Det gör de alltid, Jens. De längtar alltid hem, och hemlängtan besegrar dem alltid. De kommer alltid hem.

## Scen 2. Christiania.

*Benny* William har kommit tillbaka.

*Donatella* För att stanna?

*Benny* Vi vet inte.

*Donatella* Var är han?

*Benny* Han är på väg.

*Bella* Han pratar med några på vägen.

*Donatella* Hur ser han ut? Har han förändrats?

*Ronny* Han är helt civil. Han ser alldeles för normal ut. Han ser ut som en gröngöling.

*Donatella* Är han inte förändrad alls?

*Benny* Han är kanske något blekare, som om han råkat ut för en olycka.

*Donatella* Det räcker. Då vet jag var jag har honom. Låt honom komma.

*Ronny (spydigt)* Är du säker på att han kommit för att träffa dig?

*Donatella* Det är bara därför han har kommit hit.  
(*Mogens gör entré.*)

Välkommen, William. Hur mår familjen?

*Mogens* Tills vidare är jag fortfarande Mogens. Jag är här utan inkognito.

*Donatella* Och vad vill du?

*Mogens* Jag vill veta var jag står. Jag har inte glömt något av vårt resonemang innan jag reste till Afghanistan och råkade illa ut där, precis som ni alla förutsade. Jag hade oturen att komma undan med livet.

*Donatella* Vad hände?

*Mogens* Det var det jag ville tala med dig privat om.

*Donatella* Försvinn, ni andra. (*Alla andra går ut.*) Nå, Mogens. Vad hände?

*Mogens* Det vet du väl redan. Det vet väl hela Danmark. Stornen har gått ut överallt. Jag blev tagen av afghanerna, från vilka jag lyckades fly medan en landsman i samma läger gick åt.

*Donatella* Jag upprepar: Vad hände?

*Mogens* Jag dog, Donatella. Jag dog med min kamrat. Jag ville inte överleva honom. Han avrättades nästan inför mina ögon. Jag kände mig medskyldig, därför att jag överlevde.

*Donatella* Hela Danmark fick veta att du omkommit i en helikoptero olycka. Jag visste att du hade klarat dig. Fastän du kommer som en överraskning är jag inte det minsta överraskad. Tvärtom. Jag hade varit förvånad om du aldrig återkommit.

*Mogens* Hur visste du det?

*Donatella* En kvinna kan aldrig sakligt redogöra för hur hon vet vad hon bara kan känna. Min visshet var total. Låt det räcka med det. Men du har inte sagt mig allt. Vad hände?

*Mogens* Jag är förstörd, Donatella. Jag kan inte umgås normalt med min egen familj mera. Jag har förlorat min självbehärskning. Jag är för våldsam, och den sidan av mig som jag alltid fruktat, och som drev mig ut i kriget, riskerar ständigt att ta överhanden. Jag tror att bara du kan hjälpa mig.

*Donatella* Jag upprepar: Vad hände?

*Mogens* (*utan att se henne i ögonen*) Efter att min kamrat avlivats slängde de in hans huvud till mig i cellen. "Här har du din kamrat," sade de och tyckte att de var roliga. De hånade mig som fånge, och jag kunde inte få ut huvudet därifrån. Jag kunde inte ens gräva ner det. Jag måste umgås med det och med alla flugorna som samlades kring det. Och de bara skrattade åt mig. "Där har du din landsman," hånades de. "Låt hans huvud kurera dig från din västerländska feighet." De trodde att de uppfostrade mig. Jag hade bevisat mig manlig och modig i deras ögon, men de hånade mig för att jag hade haft en så feg landsman, som om de därigenom ville hävda sig mot den integritet jag ändå visat.

*Donatella* Du har fått ett trauma på halsen. Vad tänker du göra åt saken?

*Mogens* Senast jag var här erbjöd du mig ett alternativt liv på villkor att jag uppgav min identitet och hela mitt liv. Står det erbjudandet kvar?

*Donatella* Tror du det kan rädda dig?

*Mogens* Ja, om ingenting annat kan.

*Donatella* Vad gjorde du med din familj? Du åkte ju hem, inte sant?

*Mogens* Min dotter är fortfarande oförsonlig mot mig för att jag alls åkte iväg till kriget. Hon hade hellre sett att jag förblivit död. Det sade hon själv till mig. Min fru kränkte jag med att utsätta henne för min svartsjuka. Min bror hade varit en bättre man för henne medan jag varit borta än jag själv någonsin var, fastän han bara är en kriminell parasit. Det gjorde mig rasande. Jag gjorde mig omöjlig.

*Donatella* Hon älskar dig.

*Mogens* Jag är rädd för att göra henne mera illa.

*Donatella* Och du älskar också henne. Och du älskar dina barn.

*Mogens* För mycket.

*Donatella* Ge dem en ny chans. Ge dig själv en chans. Försök att uppbjuda litet tålmod. Ge inte upp. Det är det värsta du kan göra.

*Mogens* Att ge upp var alltid det sista jag gjorde.

*Donatella* Ändå är du beredd att ge upp allt för min skull. Vad har du här? Bara brustna illusioner. Bara folk på kant med rättvisan och samhället, ihjälkränkta samhällsfiender som hopplöst är hänvisade till ett totalt avståndstagande från samhället och vars enda hopp är att kunna reformera det inifrån genom en sorts orealistisk avmaterialisering.

*Mogens* Men de är vackra.  
*Donatella (småler)* På vilket sätt är de vackra?  
*Mogens* Inte alla, men här finns några av de vackraste människorna i Danmark, rena ungdomar i sin skönaste fägring som odlat sitt hår till nästan syndig längd, liksom du själv...  
*Donatella* Vet du inte att långt hår står för oskuld?  
*Mogens* Det är väldigt förföriskt.  
*Donatella* Ja, som oskulden. De äldsta hebréerna, vid tiden för den israeliska nationens uppkomst, utmärkte individer särskilt helgade åt Gud med att anmoda dem att som särmärke odla särskilt långt hår. Det gällde både damer och herrar. Roms vestaliska jungfrur utmärktes också genom att de aldrig klippte sitt hår. Det är ett jungfruligt särmärke.  
*Mogens* Vad råder du mig till?  
*Donatella* Gå hem. Ge din familj en chans. De behöver dig. Du är trots allt en nationalhjärte. FN är status, och du har en officersrang att leva upp till. Befläcka inte den officiella ära du vunnit genom så svåra strapatser. Unna dig en lön för det helvete du trots allt lyckats ta dig levande igenom.  
*Mogens* Du kör ut mig?  
*Donatella* Ja, Mogens, det gör jag, och det med besked, ty det är det enda rätta.  
*Mogens* Om jag går tillbaka till familjen, kan jag ändå räkna med ditt alternativa erbjudande som en försäkring om allt annat skulle misslyckas?  
*Donatella* Ja, det kan du. Men märk väl, att villkoren är ovillkorliga. Om du väljer ett liv här måste du avstå från hela ditt tidigare liv, med namn, identitet, karriär, egendom, familj och allt. Du måste också fullständigt byta utseende. Bli din egen motsats, typ en långhårig hippie eller luffare. Det är bara då vi kan garantera din säkerhet, och till och med då kanske vi måste skicka dig utomlands. Du är en nationell angelägenhet, Mogens, i synnerhet nu sedan du kommit levande tillbaka efter att ha blivit offentligt dödförklarad och begravd.  
*Mogens* Jag accepterar villkoren. Jag förstår att de är rimliga. Jag skall ge min familj en ny chans. Jag skall lyda ditt råd, Donatella, om inte för annat så för att visa att jag faktiskt försökte, även om jag till slut definitivt skulle misslyckas och tvingas komma tillbaka hit en sista gång.  
*Donatella* Jag står vid mitt ord. Gör ditt bästa, Mogens, som den du är. Jag räknar aldrig med att se dig mer. Jag hoppas att jag även slipper se William mer.  
*Mogens* Tack, Donatella. Jag bär med mig ditt ord. (*går*)  
*Donatella* Stackars jäkel. Han är förlorad. Han kunde inte ge mig hela sanningen.

#### Akt V scen 1. Hemma.

*Tom* Tror du att en försoning är möjlig?  
*Klara* Den är ofrånkomlig. Han måste komma hem. Jag känner honom.  
*Tom* Och om han inte kommer?  
*Klara* Tom, han kommer. Var inte orolig. Han är inte något hopplöst fall. Han tog ju i alla fall inte till våld. Någon självbehärskning har han kvar, om han inte rentav lyckats utveckla den.  
*Tom* Jag hoppas du har rätt, för barnens skull.  
*Klara* Till och med Karen har ångrat sin inställning. (*Det ringer på dörren. Klara reser sig genast som i reflex.*) Där är han.  
*Tom* Redan? Är du säker?  
*Klara* Naturligtvis är jag säker. (*öppnar dörren*) Välkommen hem igen, Mogens.  
*Mogens (kommer in)* Jag är glad att se dig här, Tom. Ursäkta mina utbrott senast. Jag var inte herre över mig själv.

Tom (*reser sig*) Det är ingenting att ursäkta. Jag är glad att du kom tillbaka.

Karen (*dyker fram*) Pappa! Pappa! (*springer i armarna på honom och omfamnar honom*)  
Förlåt mig att jag var så dum! Du är vår enda pappa någonsin!

Mogens (*kysser henne ömt*) Det är bra, Karen. Jag var lika dum själv.

Karen Stannar du hemma nu?

Mogens Ja, nu stannar jag hemma.

Karen Och far aldrig ut i kriget mer?

Mogens Och far aldrig ut i kriget mer.

Karen Lovar du?

Mogens Jag lovar.

Klara Och tror du att du kommer att kunna hålla det löftet?

Mogens Bara så länge ni vill ha mig. (*vänder sig till Tom*) Det är mest dig jag är skyldig en ursäkt, Tom. Vad du har gjort för min familj kan jag aldrig tacka dig tillräckligt för. Känn dig helt fri här hemma hos oss. Klara, du får göra vad du vill med Tom. Jag lovar att aldrig bli svartsjuk mera. Vi kan ligga tillsammans alla tre, om ni vill.

Klara Var inte dum, Mogens. Nu går du till överdrift åt andra hållet.

Tom Jag kan aldrig dela säng med dig, Mogens, lika litet som med din hustru.

Mogens Jag vill bara att du ska känna dig helt fri hos oss.

Tom Det gör jag. Jag älskar er.

Mogens Bra. Fortsätt med det.

Klara Vem har lyckats tala förstånd med dig, Mogens, eftersom du plötsligt åter blivit dig själv?

Mogens Bry dig inte om det. Jag måste bara ställa ett villkor. Påminn mig aldrig mer om kriget. Fråga mig aldrig mer om vad som hände där borta. Låt mig slippa det en gång för alla. Låt mitt liv som soldat från och med nu för alltid vara levande begravet.

Klara Överenskommet. Du är frisk, Mogens. Gratulerar.

Mogens Jag vill äntligen börja leva ett normalt liv och försöka vara en helt normal människa utan belastningar i någon form.

Tom Det ska vi gärna hjälpa dig med.

Klara Jag höll precis på med middagen. Jag ville bli klar med den i tid tills du plötsligt skulle komma hem. Jag kände på mig att du var på väg. Ska vi inte sätta oss till bords?

Mogens Gärna det. Jag är hungrig.

Tom Jag också.

Klara Då så.  
(*Hela familjen sätter sig till bords. Harmonin verkar vara bärgad.*)

## Scen 2. Makarna Bandrups sängkammare.

*Det är natt. Mogens och Klara ligger till sängs. Det är sommar, varmt och fuktigt, och båda ligger nakna. Mogens rör sig oroligt i sängen, som i mardrömmar.*

*Gradvis börjar en annan gestalt uppträda i andra ändan av rummet, en förfärlig gestalt i sönderrivna uniformskläder, blodig och torterad.*

Mogens (*reser sig upp klarvaken i kallsvett*) Säg inte att det är du nu igen!

gestalten Du slipper mig aldrig, Mogens. Du dödade mig, och det slipper du aldrig ifrån.

Mogens Jag tvingades till det! De gav mig inget val! Det var bättre att en dog än att vi båda dog!

Knud-Aage (*ty det är han*) Likväl var det du och inte de som tog livet av mig, och du gjorde det enbart av egoistiska skäl av fruktan för att de annars skulle döda dig också. Det var du som var feg, Mogens, inte jag, ty jag hade redan accepterat döden.

*Mogens* Skona mig, Knud-Aage! Lämna mig någon gång i fred! Har jag inte lidit nog!  
*Knud-Aage* Nej, du har aldrig lidit nog. Jag hade familj liksom du, Mogens, men mitt enda barn var inte mer än nyfött. Du berövade ett nyfött barn dess far och en ung moder dess make. Vi hade kunnat överleva båda två, om du inte gett efter för afghanernas gyckelspel. De bara testade dig. De ville se hur långt de kunde driva dig. De ville se om de kunde förödmjuka dig till att ta livet av en landsman. Jag vet, ingenting är svårare och tyngre för en soldat än att ofrivilligt bringas till att döda, det är motsatsen till vad han tränats för, då han bara tränats till att döda frivilligt. Det är ditt öde, och du måste genomskåda det och leva med det. Annars kan du aldrig mera leva med dig själv.

*Mogens* Vill du då inte unna mig min egen familj? De har ju tagit emot mig fastän jag är helt förstörd, jag har ändå två barn att försörja och en hustru som älskar mig, varför vill du inte lämna mig i fred?

*Knud-Aage* Därför att vi var kamrater och ödesbröder i samma fångenskap i samma tillslutna fängelserum i två månader. Vi sammansvetsades för evigt, och den sammansvetsningen blev definitiv i och med att du nedlät dig till att falla våra fängvaktare till föga och döda mig. Om du vägrat hade de dödat mig i alla fall, men de hade antagligen skonat dig och respekterat dig, om du vägrat döda en landsman. Du är en fallen ängel, Mogens, och kommer att förbli det så länge du lever, även om du aldrig kan berätta det för någon. Desto säkrare stannar jag i ditt inre och släpper dig aldrig.

*Mogens* Nej, du är bara en mardröm!

*Knud-Aage* Nej, jag är verkligheten. Jag är samvetet som du aldrig kan döda, ty det är bara ditt samvete som kan rädda dig.

*Mogens* Säg vad jag skall göra för att blidka dig och sona mitt fall!

*Knud-Aage* Du berövade mig mitt liv och min familj. Min spåde son var inte ens ett år gammal. Bara om du gör samma sak kan jag försona mig med dig.

*Mogens* Du menar, avstå från mitt liv, min familj och mina barn?

*Knud-Aage* Ja.

*Mogens* Lämnar du mig i fred sedan?

*Knud-Aage* Det får vi se då. Kanske.

*Mogens* Ingenting är således säkert?

*Knud-Aage* Ingenting är någonsin säkert i livet, Mogens. Det om någonting får man lära sig som soldat. Har du missat den poängen?

*Mogens* Jag gör vad som helst för att försona mig med dig, Knud-Aage. Jag kapitulerar totalt. Jag ger mig inte förrän jag får frid.

*Knud-Aage* Jag följer med dig, och i den mån jag kan skall jag försöka hjälpa dig. Jag vill ju få frid själv, och det kan jag aldrig få så länge du inte sonat ditt fall.

*Mogens* Jag är din, Knud-Aage. Hjälp mig. Jag vet vart jag skall gå. Jag lämnar familj och namn och ära och liv och allt. (*tar sig ur sängen och klär på sig sina sämsta kläder, men är noga med att inte väcka Klara*)

*Knud-Aage* Om du lämnar din fru och aldrig mer ger dig till känna för henne, som jag aldrig kan göra för min, så kan jag förbarma mig över dig.

*Mogens* Då går vi, Knud-Aage. (*tar ljudlöst på sig skorna och smyger ut och försvinner ut i natten. Efter någon tovekan följer Knud-Aage ut efter honom och försvinner även han.*)

### Scen 3. Hemma, köket i strålände dagsljus.

*Tom (sitter vid bordet)* Vi har försökt allt, Klara. Militären har provat alla medel. Han är spårlöst försvunnen.

*Klara* Inte ens Christiania?

*Tom* Inte ens Christiania.

*Klara* Jag förstår det inte. Han försonade sig med oss. Han kom hem igen, och även Karen accepterade honom igen. Jag var beredd att förlåta honom allt, fastän han behöll okända ohyggliga hemligheter för sig själv. Han verkade ha återvunnit sin självbehärskning. Och så bara går han ut mitt i natten och tar ingenting med sig, ingen packning, ingen väska, inte ens sin tandborste, ingenting, utom sina allra värsta kläder och en sliten skinnjacka.

*Tom* Inte ens plånboken?

*Klara* Bara pengarna. Inte ens kreditkortet, men han hade just ingenting på kontot. Vi vet inte vart hans pengar tagit vägen. Han tog ut en hel del innan han begav sig till Afghanistan, men om han omplacerat de pengarna kan vi inte spåra dem.

*Tom* Tror du han har haft en älskarinna som vi inte vet om?

*Klara* Nej, det tror jag inte. Han var inte den otrogna typen. Jag vet att han aldrig har bedragit mig. Han har dolt mycket för mig om sig själv, men otrogen vet jag att han aldrig har varit. Han var för ärlig för det. Han var för samvetsöm för det. Om han fick något på sitt samvete så lämnade det honom ingen ro förrän han försonat sig med saken och gjort rätt för sig. Han kunde aldrig kompromissa med rättvisan.

*Tom* Tror du han dolde något av sina krigsupplevelser för dig?

*Klara* Ja, det kände jag att han gjorde. Han bar med sig så hemska hemligheter, att han inte kunde berätta om dem för någon, inte ens för sina krigskamrater. Det var kanske det som knäckte honom.

*Tom* Var tror du att han är idag? Kan du känna något av honom?

*Klara* Jag tror att han helt har lämnat sitt krigsliv bakom sig bara för att en gång för alla slippa det. Därför tror jag att han helt har bytt identitet. Varför skulle han annars ha sökt kontakt med Christiania? Alla spår efter honom upphör där. Vi vet inte vad han gjorde där, men jag vet att han aldrig ens försökte sig på missbruk. Han varken drack eller rökte och tyckte att sådant bara var dumt.

*Tom* Hur tar dina barn det?

*Klara* De älskar honom nu i hans frånvaro bättre än när han var hemma. Till och med Karen säger, att hennes far var den bästa i världen. Du kan aldrig ersätta honom för dem, Tom. För dem blir du aldrig mer än bara onkel Tom men lika fullt den bästa av vänner.

*Tom* Jag behöver inte mer. Jag är nöjd med det. Jag har aldrig ställt några anspråk, Klara.

*Klara* Nej, och därför är du en så god vän. Det är kanske just vad vi behöver. Jag tror inte att Mogens kommer tillbaka, Tom.

*Tom* Det tror inte jag heller. Han behövde finna frid. Det kunde han varken finna i karriären, i kriget, i FN, i sin familj eller i sig själv. Han måste lämna allting bakom sig för att kanske på så sätt finna sig själv.

*Klara* Så känns det för mig också. Jag tror vi bör lämna honom i fred. Han har ju äntligen lämnat oss i fred.

*Tom* Må vi alltid älska honom icke desto mindre.

*Klara* Precis, Tom. *(smeker honom. De förstår varandra. De dricker sitt frukostkaffe. Karen kommer in.)*

Nu kommer barnen. De vill ha frukost.

*(Barnen kommer in, och vardagslivet tar sin normala början.)*

*Slut.*

Göteborg 12 februari 2009,

*Abraham Lincolns och Charles Darwins 200-årsdag.*